

niwi

Title: Culturele veranderingen in Nederland 1985

P 0836

**Steinmetz Archive
documentation set**

version 1.0

Netherlands Institute for Scientific Information Services

**Joan Muyskenweg 25
1096 CJ Amsterdam**

**P.O. Box 95 110
1090 HC Amsterdam**

**T +31 (0)20 462 8628
F +31 (0)20 668 5079
E info@niwi.knaw.nl**

Contents

Publication	7 pages
Questionnaire	40 pages
Book with show cards	8 pages
Introduction letter, interviewer instructions	21 pages

Mens en Maatschappij

een tijdschrift voor de maatschappijwetenschappen

een publicatie van de Faculteit der Sociale Wetenschappen

De betekenis van links-rechts zelfplaatsing en haar effect op stemgedrag

C.P. Middendorp*

Summary

The meaning of left-right self-identification and its effect on the vote

It is shown in the article that left-right self-identifications is relatively strongly associated to both ideological dimensions comprising the 'ideological space' in The Netherlands: socio-economic left-right and politico-cultural libertarianism-authoritarianism. Since these two dimensions are only slightly related to each other, left-right self-identification seems to lack unambiguous content validity. Using LISREL-procedures in causal modelling, and taking left-right self-identification as determined by both ideological dimensions, it is shown that the former is only the best predictor of the vote if the parties are ordered along the left-right dimension; when they are ordered along the libertarian-authoritarian dimension, religion (i.e. church attendance) is the best predictor. Moreover, it is shown that left-right self-identification is itself more strongly determined by religion and libertarianism-authoritarianism than by social class and socio-economic left-right ideology.

Finally, the analyses confirm the relatively minor importance of materialism-postmaterialism as a determinant of either the left-right or the libertarian-authoritarian vote.

1. Inleiding

In een aantal publikaties hebben Van der Eijk en Niemöller (1983) en Niemöller en Van der Eijk (1986, 1987), aangetoond dat links-rechts zelfplaatsing een belangrijke determinant van stemgedrag is – als men de partijen or-

dent op basis van de gemiddelde links-rechts score die aan hen wordt toegekend door het electoraat.

De tegenwerping dat het hierbij gaat om een trivale relatie ('hoe linkser men zichzelf vindt, hoe linkser in het algemeen de partij waarop men stemt'; zie Van Deth, 1986), hebben zij in een recente publikatie in zoverre kunnen verwerpen dat bleek dat, ook als men de partijen ordent volgens het relatieve aantal materialisten respectievelijk postmaterialisten onder de kiezers van een partij, het effect van links-rechts zelfplaatsing relatief sterk blijft, terwijl het effect van postmaterialisme op het stemgedrag ook dan relatief zwak is (Van der Eijk en Niemöller, 1986: 266).

Zij stellen in dit verband dat post-materialisme als een 'uitdrukking' van links-rechts oriëntaties kan worden gezien en dat beide verschijnselen niet als onafhankelijk van elkaar kunnen worden beschouwd. De links-rechts oriëntatie wordt volgens hen slechts in geringe mate door sociale kenmerken bepaald¹ en zeker niet alleen door klasse en inkomen: in hun model wordt slechts 10% der variantie in links-rechts zelfplaatsing bepaald door klasse (.29), opleiding (-.24) en leeftijd (.14) tezamen. (Niemöller en Van der Eijk, 1986: 263).

Links-rechts is volgens hen een complexer begrip dan Inglehart's (1983) interpretatie ervan in termen van 'the conflict over the ownership of the means of production and traditional class conflict' (geciteerd bij Niemöller en Van der Eijk, op cit., p. 263).

Deze kwesties hangen alle samen met de vraag naar de inhoudelijke betekenis van 'ideologische links-rechts oriëntatie' indien deze gemeten wordt op basis van de *zelfplaatsing* van individuen: welke betekenis hechten mensen aan de termen links en rechts wanneer zij zichzelf zo indelen? Op deze vraag zijn Van der Eijk en Niemöller eerder ingegaan (1983, 226-228) maar deze problematiek is thans toch nog niet in voldoende mate opgelost.

Een andere kwestie is de vraag naar de *plaats* van links-rechts zelfplaatsing in causale modellen waarin ook waardenoriëntaties zoals postmaterialisme zijn opgenomen: zijn deze laatste een uitdrukking van links-rechts zelfplaatsing, zoals Niemöller en Van der Eijk stellen (zie boven) of ligt de relatie eerder andersom en delen individuen zichzelf in in links respectievelijk rechts *op grond van hun waardenoriëntaties*? Dit laatste lijkt minstens even plausibel – zo niet veel plausibeler – en in dat geval wordt het des te interessanter om te onderzoeken welke waardenoriëntaties dat zijn, in het bijzonder wanneer het juist zou zijn – zoals de auteurs stellen – dat links-rechts zelfplaatsing relatief onafhankelijk van de sociale kenmerken van kiezers tot stand zou komen.

Tegen deze achtergrond wil ik in dit artikel het volgende ondernemen. Ik zal

* Dr. C.P. Middendorp is verbonden aan de Vakgroep Politicologie van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

de inhoudelijke betekenis van ideologische links-rechts oriëntatie, zoals die via zelfplaatsing langs het links-rechts continuum tot stand komt, nader vaststellen door een plaatsbepaling van deze subjectieve links-rechts oriëntatie *binnen* de twee-dimensionale ideologische ruimte zoals die kan worden geconstrueerd voor het Nederlandse electoraat.²

Het effect van links-rechts zelfplaatsing op stemgedrag zal worden bepaald binnen causale modellen waarin ook de inhoudelijk bepaalde ideologische dimensies een rol spelen – als *determinanten* van de links-rechts zelfplaatsing en als uitdrukking daarvan – naast een aantal sociale kenmerken, waarbij ook *religie* – (religieuze betrokkenheid, kerkgang) een plaats zal krijgen – een variabele welke opmerkelijk genoeg ontbreekt in het Niemöller-Van der Eijk (1986) model, maar wel is opgenomen in hun 1987-model.

Deze modellen zullen worden getoest (a) met de links-rechts ordening der partijen als afhankelijke variabele, en (b) met de libertair-autoritair ordening der partijen als afhankelijke variabele.³

Tenslotte zal het Niemöller en Van der Eijk (1986) model, met daarin de post-materialisme variabele, opnieuw worden getoest, maar nu (a) inclusief de religie-variabele (vergelijk Niemöller en Van der Eijk, 1987), (b) met een alternatieve ordening van de politieke partijen (de afhankelijke variabele), en (c) met postmaterialisme als *determinant* (niet als uitdrukking) van links-rechts zelfplaatsing.

Daarna zal ik kunnen komen tot een evaluatie van de betekenis van links-rechts zelfplaatsing als determinant van stemgedrag.

2. Links-rechts zelfplaatsing binnen de ideologische ruimte⁴

Binnen het Nederlandse electoraat kan een ‘ideologische ruimte’ worden bepaald welke twee-dimensioneel is en zeer stabiel in de tijd. De ene ideologische dimensie is de *sociaal-economische links-rechts* dimensie, welke het gelijkheidsstreven op sociaal-economisch gebied d.m.v. overheidsingrijpen (de ‘verzorgingsstaat’) uitdrukt. De tweede dimensie kan aangeduid worden als *libertair-autoritair*. Zij drukt het vrijheidsstreven uit op sociaal-cultureel en politiek gebied. Elk van deze dimensies wordt gemeten op basis van een aantal attitude-schalen; een overzicht daarvan en de factor-structuur voor het jaar 1985 worden gepresenteerd in tabel 1.⁵

Tabel 1. De ideologische structuur van het Nederlandse electoraat, 1985^a

attitude schalen	factoren	
	links- rechts	libertair- autoritair
1. attitude t.a.v. gelijkheid ink/bezit (4)	.73	^b
2. overheidsingrijpen t.a.v. gelijkheid (2)	.71	
3. attitude t.a.v. sociale wetgeving (4)	.49	
4. overheidsbemoeienis onderwijs (4)	.53	
5. inkomenspolitiek door overheid (3)	.73	
6. belastingpolitiek: hogere inkomens (3)	.57	
7. belastingpolitiek: lagere inkomens (3)	.39	
8. direct econ. ingrijpen door overheid (3)	.54	
9. militante vakbondspolitiek (2)	.56	
10. niet-economisch ingrijpen overheid (2) ^c	.37	.42
11. attitude t.a.v. inspraak/medezeggenschap (4)	.57	.44
12. vrijheid van meningsuiting (6)	.66	
13. attitude t.a.v. ontwikkelingshulp (3)	.55	
14. internationale (4)	.62	
15. tolerantie t.a.v. misdadigers (3)	.44	
16. gezin/traditionalisme (5) ^d	.52	
17. autoritaire ouder-kind relatie (5)	.74	
18. conventionele man/vrouw rolopvatting (4)	.54	
19. tolerantie t.a.v. homoseksuelen (3)	.51	

Noten

^a Oblique factor-structuur in SPSS (PA 1). Verklaarde variantie: 35,2%. Correlatie tussen de factoren: .19.

^b Alleen ladingen van .35 en hoger worden vermeld. Achter elke attitude-schaal (Mokken, 1971) wordt het erin opgenomen aantal items vermeld. De links-rechts dimensie bevat dus 11 afzonderlijke schalen met tezamen 34 items; de libertair-autoritair dimensie 10 schalen met tezamen 39 items.

^c Bevat twee items m.b.t. het instellen en subsidieren van crèches en subsidies aan de kunst.

^d Bevat vragen m.b.t. abortus, euthanasie en geboortebeperking. Op deze en de twee volgende schalen zijn de scores uiteraard omgekeerd.

De links-rechts dimensie wordt inhoudelijk bepaald door attitude-schalen m.b.t. gelijkheid, overheidsingrijpen om dat te bevorderen, sociale wetgeving, onderwijspolitiek, inkomenspolitiek, belastingwetgeving, direct economisch ingrijpen door de overheid en vakbondspolitiek, kortom: een aantal aspecten van de verzorgingsstaat, waarbij ook enkele welzijns-aspecten kunnen worden betrokken (schaal 10: subsidies aan de kunst en kinderopvang) alsmede opvattingen over de wenselijkheid inspraak-mogelijkheden te vergroten (schaal 11), welke beide schalen ook een hoge factor-lading vertonen op de andere hoofddimensie: libertair-autoritair. Daarop scoort een

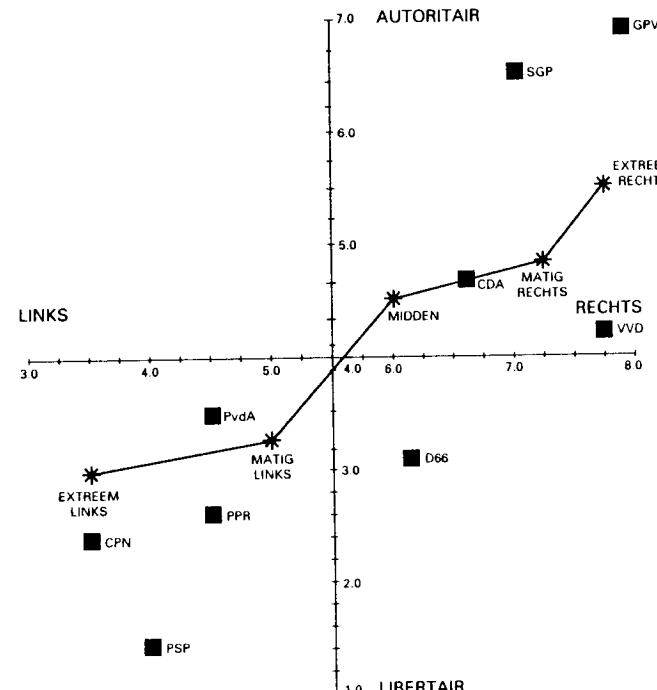
aantal niet-sociaal economische politieke attituden hoog (vrijheid van meningsuiting, ontwikkelingshulp, internationalisme) maar ook een aantal sociaal-culturele attitudes, zoals t.a.v. abortus en euthanasie (in: 'Gezinstraditionalisme'), vrouwenvrouw emancipatie (in: 'Conventionele man-vrouw rol-opvatting) en tolerantie t.a.v. homoseksuelen. Deze dimensies zijn 'ideologisch' door de waarden-oriëntatie welke aan elk ten grondslag ligt (zij het dat deze waarden elk een eigen toepassings-bereik hebben) maar ook doordat is aangetoond dat elke dimensie wordt ondersteund door 'filosofische grondslagen'. Het Nederlandse electoraat vertoont niet alleen een stabiele twee-dimensionele ideologische structuur, zoals voor 1985 gepresenteerd in tabel 1, maar ook een stabiele vier-dimensionele 'filosofische' structuur: de vier filosofische dimensies reflecteren twee vormen van *conservatisme* (autoritair en niet-autoritair), *liberalisme* (vnl.: vrijheid van ondernemerschap, anti-overheidszorg en -bemoeienis) en *socialisme* (tegen klassen en gezagsverhoudingen).⁶ De links-rechts dimensie wordt mede 'gevalideerd' door een positieve lading voor socialisme en een negatieve voor liberalisme; de libertair-autoritair dimensie door positieve ladingen voor beide conservatisme-dimensies.⁷

Beide ideologische dimensies worden tenslotte gevalideerd door de plaatsing van de gemiddelde scores van de aanhangers der politieke partijen binnen deze ruimte. In figuur 1 wordt deze plaatsing weergegeven, tezamen met de gemiddelde scores op beide dimensies van die groepen welke zichzelf op een 5-punts schaal van extreem links naar extreem rechts plaatsen (links-rechts zelfplaatsing).

In het quadrant dat door de twee dimensies wordt gevormd kunnen de politieke partijen, op basis van de gemiddelde scores van hun aanhangers, geordend worden van 'links-libertair' (links-onder) naar 'rechts-autoritair' (rechts-boven). (Alleen D66 valt in het 'rechts-libertaire' quadrant).⁸

De ordening van de partij-scores langs beide dimensies (sociaal-economisch links-rechts en libertair-autoritair) is goed vergelijkbaar, maar er zijn enkele wisselingen van posities. De belangrijkste daarvan is het feit dat de VVD-aanhanger veel rechtser is dan die van het CDA, maar dat deze laatste hoger scoort op de libertair-autoritair dimensie. De D66-aanhanger is iets libertairder dan die van de PvdA maar veel rechtser! De PPR-aanhanger is veel libertairder dan die van de PvdA maar even links. Overigens bevinden 'klein-links' en 'klein-rechts' zich in respectievelijk extreme 'links-libertaire' en 'rechts-autoritaire' posities.

De links-rechts ordening van de partijen in termen van de perceptie van de kiezers (zoals Van der Eijk en Niemöller die hanteren) komt goed overeen

Figuur 1. De ideologische ruimte van het Nederlandse Electoraat; 1985: gemiddelde scores voor aanhangers van politieke partijen en voor ideologische links-rechts zelfplaatsingen op de links-rechts en libertair-autoritair dimensies

met een ordening langs een denkbeeldige as die loopt van links-onder naar rechts-boven; dit is precies de as waarlangs de gemiddelde ideologische posities van diegenen die zichzelf scoren op een denkbeeldig links-rechts continuum, geplaatst kunnen worden.

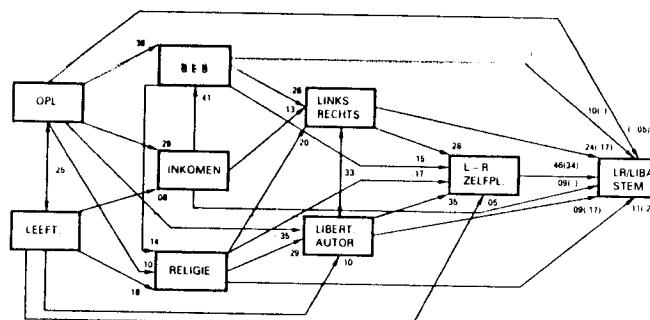
Links-rechts zelfplaatsing is even sterk geassocieerd met sociaal-economisch links-rechts (Pearson correlatie is .49) als met libertair-autoritair ($r = .47$). Als men zichzelf een links-rechts score toekent dan kan men blijkbaar aan beide inhoudelijk bepaalde ideologische dimensies daarvoor

criteria ontlenen. Links-rechts zelfplaatsing heeft een *dubbele inhoudelijke betekenis*: het is niet duidelijk welk criterium respondenten hanteren als zij zichzelf als links of rechts indelen. Men zou kunnen stellen dat de subjectieve links-rechts dimensie een dubbele mogelijke inhoudsvaliditeit heeft, en daarmee dus in wezen *geen* inhoudsvaliditeit.⁹

3. Causale modellen ter verklaring van stemgedrag

Uit figuur 1 blijkt dat op grond van de inhoudelijk bepaalde ideologische dimensies de verschillende politieke partijen op twee manieren kunnen worden geordend. Met het stemgedrag als afhankelijke variabele zijn dus twee rangordeningen mogelijk: links-rechts stemgedrag en libertair-autoritair stemgedrag.¹⁰

Uitgaande van een model waarbij wordt aangenomen dat links-rechts zelfplaatsing een *resultante* is van zowel links-rechts posities als libertair-autoritair posities, zoals aannemelijker wordt gemaakt in figuur 1, kan het stemgedrag nu op twee manieren worden voorspeld, zoals weergegeven in de LISREL-modellen in figuur 2.¹¹ Uit deze figuur blijkt dat de keuze van het criterium volgens welke de partijen worden geordend ten einde de afhankelijke variabele 'stemgedrag' te verkrijgen, in hoge mate bepalend is voor de directe en totale effecten van de verschillende determinanten van het stemgedrag.

Figuur 2. Modellen ter verklaring van 'links-rechts' versus 'libertair-autoritair' stemgedrag: links-rechts zelfplaatsing als resultante van ideologische posities. [NB: (): coëfficiënten voor libertair-autoritair stemgedrag.]

Allereerst bezien wij het model met als afhankelijke variabele 'links-rechts' stemgedrag. Hierin heeft links-rechts zelfplaatsing het sterkste directe en totale effect (.46). Links-rechts ideologie, klasse en religie hebben elk duidelijk zwakkere totale effecten, en uiteraard – gezien het model – ook veel zwakkere directe effecten op het stemgedrag. Het effect van de libertair-autoritair ideologie op links-rechts stemgedrag is relatief zwak, vooral direct (.09), maar ook totaal (.25). De effecten van *klasse* en *religie* worden grotendeels geïnterpreteerd door de ideologische dimensies en links-rechts zelfplaatsing: de directe effecten zijn zwak (.10 resp. .11). Bijna 60% van het links-rechts stemgedrag wordt door de variabelen in het model gezamenlijk verklard.

Het model ter verklaring van libertair-autoritair stemgedrag levert een heel ander beeld op. Links-rechts zelfplaatsing blijft weliswaar het sterkste *directe* effect op het stemgedrag behouden, maar *religie* heeft nu een duidelijk sterker *totaal-effect* (.48 versus .34), terwijl ook het totale effect van de libertair-autoritair dimensie dat van links-rechts zelfplaatsing benadert (.29). Links-rechts ideologie behoudt ook een relatief sterk totaal effect (.26) maar de effecten van SES en inkomen zijn duidelijk veel zwakkere geworden.¹²

Dat links-rechts zelfplaatsing niet alleen het sterkste directe effect heeft op links-rechts stemgedrag maar ook op libertair-autoritair stemgedrag is niet zo verwonderlijk gezien de hoge correlatie ($r = .79$) tussen beide vormen van stemgedrag. Het effect is sterker op links-rechts stemgedrag omdat de ordening van de partijen langs die dimensie identiek is met die welke zou worden verkregen als men de partijen ordent langs de links-rechts zelfplaatsingsdimensie (zie figuur 1).

Het *totale* effect van links-rechts zelfplaatsing op de libertair-autoritaire stem is nu zwakkere dan het *totale religie-effect*, doordat religie een veel sterker *direct* effect heeft op het libertair-autoritaire stemgedrag (.28) plus relatief sterke *indirecte* effecten die lopen via de ideologische dimensies en via links-rechts zelfplaatsing.

Sociale klasse (SES; subjectief) heeft een veel minder sterk direct effect op de *links-rechts* stem dan *religie* heeft op de *libertair-autoritaire* stem (.10 vs. .28). Van de ideologische dimensies heeft links-rechts daarentegen een sterker direct effect op de *links-rechts* stem dan libertair-autoritair op de libertair-autoritaire stem (.24 vs. .17).

Links-rechts zelfplaatsing wordt op haar beurt sterker bepaald door religie en libertair-autoritair dan door sociale klasse en links-rechts, zij het dat religie een relatief sterk indirect effect heeft via links-rechts ideologie.

Opleiding houdt geen verband met links-rechts zelfplaatsing doordat van

opleiding twee tegengestelde effecten uitgaan: een *positieve* (dus: hoge opleiding leidt tot het zichzelf als 'rechts' beschouwen) via subjectieve klasse en links-rechts ideologie, en een *negatieve*, via de libertair-autoritair dimensie, welke een tendens tot het zichzelf als 'links' beschouwen veroorzaakt.¹³

Samenvattend kunnen wij het volgende concluderen:

- a. Links-rechts zelfplaatsing heeft het sterkste directe en totale effect op links-rechts stemgedrag doordat de ordening der partijen langs de links-rechts ideologische dimensie bijna identiek is aan die welke zou worden verkregen via de zelf-plaatsingsdimensie.
- b. Als men de partijen ordent langs de andere ideologische hoofddimensie – libertair-autoritair – dan behoudt links-rechts zelfplaatsing weliswaar het grootste *directe* effect – door de hoge correlatie tussen beide stem-variabelen – maar verliest haar positie als variabele met het grootste totale effect aan *religie* – gezien de ordening van de partijen langs de libertair-autoritair dimensie.
- c. Behalve door links-rechts zelfplaatsing wordt het links-rechts stemgedrag ook relatief sterk beïnvloed door de links-rechts ideologie en (indirect) door klasse, inkomen en (eveneens) religie. De libertair-autoritair stem wordt behalve door religie en door links-rechts zelfplaatsing relatief sterk bepaald door *beide* ideologische dimensies (links-rechts: .26; libertair-autoritair: .29).
- d. Links-rechts zelfplaatsing wordt sterker bepaald door religie (vnl. via libertair-autoritair) dan door klasse (vnl. via links-rechts). (Het religie-effect loopt ten dele ook via links-rechts.) In totaal wordt in dit model bijna 40% van de variatie in links-rechts zelfplaatsing verklaard, voornamelijk door de beide ideologische dimensies maar ook door klasse en vooral religie.

4. Alternatieve modellen: ideologische posities als 'uitdrukking' van (afhankelijk van) links-rechts zelfplaatsing

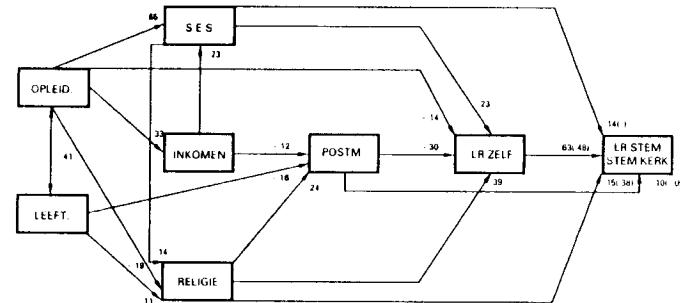
Dit soort modellen is wellicht meer in overeenstemming met het model van Van der Eijk en Niemöller (1986) waarin zij 'post-materialisme' als 'uitdrukking' van links-rechts oriëntaties presenteren. Dit soort modellen lijkt mij echter theoretisch zwakker dan modellen zoals vervat in figuur 2. In deze modellen (vgl. figuur 2, maar dan links-rechts zelfplaatsing als direct afhankelijk van sociale kenmerken, en causaal t.a.v. de ideologische dimensies links-rechts en libertair-autoritair) zijn de *totale* effecten van de ideologische variabelen gelijk aan hun *directe* in figuur 2, en is het *totale* effect van links-

rechts zelf-plaatsing veel groter (.60 vs. .46) door haar *indirecte* effecten via de beide ideologische dimensies – welke beide exact even sterk door links-rechts zelfplaatsing worden bepaald (.42). In deze modellen wordt het links-rechts stemgedrag het sterkst bepaald door links-rechts zelfplaatsing, maar het libertair-autoritair stemgedrag wordt in even sterke mate bepaald door links-rechts zelfplaatsing als door religie (totale effecten zijn resp. .48 en .47). Links-rechts zelfplaatsing kan hier een relatief sterk effect op het stemgedrag volgens de libertair-autoritair dimensie behouden door haar indirecte effecten via de ideologische dimensies. Links-rechts zelfplaatsing wordt in deze modellen (alleen door de sociale kenmerken) veel minder verklaard dan in de modellen in figuur 2, waarin zij mede wordt verklaard vanuit de ideologische dimensies (17% vs. 39%).¹⁴

5. Een alternatief model voor dat van Van der Eijk en Niemöller (1986) m.b.t. de rol van post-materialisme

Als de redenering juist is dat het theoretisch mèér verantwoord is om links-rechts zelfplaatsing op te vatten als een 'resultante' variabele die vanuit verschillende inhoudelijke ideologische invalshoeken tot stand kan komen, dan als een variabele welke 'zich uitdrukt' in ideologische en waarden-oriëntaties zoals postmaterialisme, en als het tevens juist is dat de mate waarin links-rechts zelfplaatsing het stemgedrag kan bepalen afhankelijk is van de wijze waarop voor de afhankelijke variabele 'stemgedrag' de partijen worden geordend, dan moet een alternatief model voor dat van Niemöller en Van der Eijk (1986) tot meer inzicht in de problematiek kunnen leiden, met name tot beantwoording van de vraag in welke mate links-rechts zelfplaatsing 'het' stemgedrag bepaalt, en in welke mate deze variabele zelf wordt bepaald door andere variabelen, met name door die variabelen (ideologieën, waarden-oriëntaties) die Niemöller en Van der Eijk veeleer als 'uitdrukking' van links-rechts ideologische zelfplaatsing zien.

In figuur 3 presenteert ik een dergelijk model, waarin de variabele 'post-materialisme-materialisme' (Inglehart, 1983) wordt ingevoerd als determinante van links-rechts zelfplaatsing en waarin bovendien de variabele 'religie' (voornamelijk kerkgang) is opgenomen (vergelijk Niemöller en Van der Eijk, 1986 en 1987).¹⁵ Dit model zal ik onderzoeken met als afhankelijke variabele zowel links-rechts stemgedrag (partijen nu geordend naar de mate waarin zij als 'links' of 'rechts' worden gezien door de kiezers) als stemgedrag met partijen geordend naar 'religieusiteit' (kerkgang) van hun kiezers.¹⁶

Figuur 3. Links-rechts zelfplaatsing, postmaterialisme en stemgedrag: alternatieve modellen
(N.B.: () = coëfficiënten voor 'STEM-KERK').

Uit figuur 3 blijkt het volgende:

- Links-rechts stemgedrag wordt het sterkst bepaald door links-rechts zelfplaatsing (.63). Het directe en totale effect van post-materialisme is bescheiden te noemen (−.10 resp. −.29) en kleiner dan het directe en totale effect van SES (.14 vs. .35). Links-rechts stemmen wordt direct, maar voornamelijk indirect, ook sterk bepaald door kerkgang (.15 resp. .46).
 - Worden de partijen geordend naar de mate van kerkgang van hun kiezers (afhankelijke variabele: stemkerk) dan wordt het directe en totale effect van links-rechts zelfplaatsing sterk verzwakt (van .63 naar .48), blijft het directe en totale effect van post-materialisme bescheden (−.09 resp. −.24) maar neemt het directe en totale effect van religie (kerkgang) sterk toe (van resp. .15 tot .38 en van .46 tot .62). Kerkgang heeft dan het sterkste *totale effect* op het stemgedrag (zie ook Broos, 1987).
- Post-materialisme is een relatief zwakke determinaat van zowel links-rechts als 'religieus' stemgedrag (nog iets zwakker dan SES) en het blijkt wederom dat het totale effect op stemgedrag van links-rechts zelfplaatsing versus religie afhangt van de overeenkomstige ordeningen van de afhankelijke variabele: worden de partijen geordend naar de mate waarin zij als links of rechts worden gepercipieerd door de kiezers, dan is links-rechts zelfplaatsing de sterkste determinant; worden zij geordend naar de mate van kerkgang van de kiezers, dan is kerkgang de sterkste determinant.
- Alleen in modellen waarin de ideologische dimensies links-recht en libertair-autoritair als uitdrukking van links-rechts zelfplaatsing worden gezien – via welke deze variabele dan ook indirecte effecten op het stemgedrag

kan hebben – behoudt links-rechts zelfplaatsing een even sterk totaal effect op libertair-autoritair stemgedrag als religie. Deze modellen zijn echter theoretisch minder aantrekkelijk omdat daarin moet worden aangenomen dat complexe ideologische- en waarden-oriëntaties mede tot stand komen op basis van een subjectieve plaatsbepaling langs een denkbeeldig – want inhoudelijk niet éenduidig aanwezig – links-rechts continuum.

6. Discussie en conclusies

Niemöller en Van der Eijk (1986, 1987) hebben aangetoond dat links-rechts zelfplaatsing een belangrijke determinant is van zowel links-rechts stemgedrag als van (post)materialisme-stemgedrag (met partijen geordend naar de gemiddelde (post)materialisme-score van de aanhang). In hun studies werd de vraag naar de inhoudelijke betekenis van links-rechts zelfplaatsing echter niet geheel bevriddigd beantwoord terwijl ook de *plaats* van deze variabele in causale modellen ter verklaring van stemgedrag discutabel bleef.

In deze studie heb ik aangetoond dat links-rechts zelfplaatsing *even sterk* is geassocieerd met *beide* dimensies van de ideologische ruimte die geldt voor het Nederlandse electoraat: sociaal-economisch links-rechts (gelijkheidsstreven) en politiek-cultureel libertair-autoritair (de vrijheidssdimensie). Links-rechts zelfplaatsing heeft daardoor géén eenduidige inhoudelijke betekenis: de variabele kan theoretisch het best worden opgevat als een 'resultante' variabele welke voortkomt uit positie-bepalingen langs deze twee inhoudelijke waarden – dimensies – die beide ideologisch van aard zijn.

Brengt men de plaats van de links-rechts oriëntatie in causale modellen ter verklaring van stemgedrag in overeenstemming met dit gezichtspunt, dan blijkt dat deze variabele alleen de beste voorspeller van stemgedrag is indien men de partijen ordent langs de links-rechts dimensie – of de (post)materialisme-dimensie, zoals door Niemöller en Van der Eijk aangetoond – maar dat bij een ordening van de partijen langs de *andere* ideologische hoofddimensie (libertair-autoritair) – religie (mate van religieuze betrokkenheid, kerkgang) het sterkste totale effect op het stemgedrag heeft. De beide inhoudelijke ideologische dimensies bepalen het stemgedrag in wat minder sterke mate, maar hebben beide eveneens een relatief sterk effect.

De (post)materialisme-dimensie is als verklaring voor het stemgedrag niet zo relevant. Links-rechts zelfplaatsing heeft alleen het sterkste *voorspellende effect* indien de partijen geordend worden langs de links-rechts dimensie. Als theoretische en verklarende variabele is links-rechts zelfplaatsing echter minder interessant door haar dubbele inhoudelijke betekenis, waardoor de

inhoudsvaliditeit ervan ambigu wordt en dus feitelijk ontbreekt. Men kan het stemgedrag het best voorspellen naar het criterium volgens welke men de partijen ordent. Religie lijkt dan *inhoudelijk* een duidelijker criterium dan links-rechts zelfplaatsing.

Noten

1. Dit kan door hen onder meer geconcludeerd worden doordat zij het sociale kenmerk 'religie' (kerkgang) niet in hun 1986-model betrekken (zie verder).
2. Zie voor de achtergrond van deze conceptualisering: Middendorp (1978). Daar wordt ook nader ingegaan op het begrip 'ideologie'.
3. De ordening van de partijen langs de libertair-autoritair dimensie komt goed overeen met die volgens het 'kerkgang' criterium aangezien de aanhangers van de kleine rechtse partijen (SGP en GPV) en die van het CDA ex aequo het hoogste scoren op de libertair-autoritair dimensie (zie hieronder, figuur 1).
4. De gegevens welke gebruikt werden voor de analyses in dit artikel berusten op een enquête gehouden in 1985 onder een representatieve steekproef uit de Nederlandse bevolking van 17-70 jaar. Het veldwerk werd uitgevoerd door NIPO BV (Amsterdam). Het project is tot stand gekomen in samenwerking met het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en mogelijk gemaakt door een aanvullende subsidie van de Nederlandse Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek ZWO (thans NWO).
5. Gegevens m.b.t. de stabiliteit van de dimensies zullen elders worden gepubliceerd. Het betreft de periode 1970-1985. Nadere gegevens zullen worden gepubliceerd in Middendorp (1989). De basis voor deze benadering van de 'ideologische ruimte' is gelegd in Middendorp (1978).
6. De filosofische dimensies zijn direct afgeleid uit een ideaaltypisch model van de progressief conservatief tegenstelling (zie Middendorp, 1978). Meer details zullen elders worden gepubliceerd.
7. Gegevens over deze validering zijn verkrijgbaar bij de auteur.
8. Uiteraard is de vastlegging van het assenstelsel arbitrair. In feite zijn beide dimensies licht gecorreleerd (.19) maar voor de duidelijkheid zijn de assen orthogonaal weergegeven. De 'blokvervorming' in de Nederlandse politiek tussen de posities van enerzijds de aanhangers van CDA en VVD, anderzijds die van de PvdA, is duidelijk.
9. Men zou kunnen stellen dat links-rechts zelfplaatsing een hoge mate van *predictieve* validiteit heeft onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld: als men de partijen volgens datzelfde criterium ordent), een beperkte *construct*-validiteit (doordat Van der Eijk en Niemöller deze variabele een theoretisch betwistbare plaats geven in hun modellen, nl. een plaats waarbij inhoudelijke waardenorientaties als 'uitdrukking' ervan worden gestoelde) en een ambi-gue of ambivalente *inhoudsvaliditeit* zoals in de tekst wordt aangegeven.
10. De ordening van links naar rechts van de politieke partijen is als volgt: (1) CPN, PSP, PPR, (2) PvdA, (3) D66, (4) CDA, (5) VVD, (6) SGP, PGV. Van libertair naar autoritair wordt de ordening: (1) CPN, PSP, PPR, (2) D66, (3) PvdA, (4) VVD, (5) CDA, (6) SGP, GPV.
11. Zie voor LISREL: Joreskog en Sorbom (1983); Saris en Stronkhorst (1984). De achtergrondenmerken in het model zijn analoog aan Niemöller en Van der Eijk (1987). Religie is voornamelijk: mate van kerkgang.
12. Dat het totale effect op stemgedrag nu voornamelijk wordt bepaald door de religie-variabele is niet verwonderlijk (zie noot 3).
13. Deze 'dubbelzinnige' relatie van opleiding tot de beide ideologische variabelen (en zoals hier blijkt: links-rechts zelfplaatsing en stemgedrag) verdient nader onderzoek (vgl. ook Middendorp, 1978: 335 ff.).
14. Details zijn op aanvraag verkrijgbaar bij de auteur.
15. De gegevens op basis waarvan dit model is getoetst zijn afkomstig uit het Nationale Kiezersonderzoek 1982 (vergelijk Niemöller en Van der Eijk, 1987).
16. Zie noot 3.

Literatuur

- Broos, A.J.C. (1987). Religie en stemgedrag; een aanpassing en uitbreiding van het model van Niemöller en Van der Eijk, *Paper gepresenteerd op de workshop 'Ideologie als determinante van stemgedrag'*. Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek. Amersfoort, mei.
- Deth, J.W. van (1986). Political Science as no-risk policy, *Acta Politica*, 2, 185-189.
- Eijk, C. van der, & B. Niemöller (1983). *Electoral Change in the Netherlands. Empirical results and Methods of measurement*. Amsterdam: CT-Press (diss.).
- Eijk, C. van der, & B. Niemöller (1986). Links-rechts, postmaterialisme en stemgedrag, *Mens en Maatschappij*, 3, 251-269.
- Eijk, C. van der, & B. Niemöller (1987). Electoral Alignments in the Netherlands, *Electoral Studies*.
- Inglehart, R. (1983). Changing Paradigms in comparative political behavior. In: A.W. Finister, (Ed.), *Political Science; the state of the Discipline*. Washington: APSA.
- Jöreskog, K.G., & D. Sorbom (1983). LISREL. VI User's Guide. Uppsala: Department of Statistics.
- Middendorp, C.P. (1978). *Progressiveness and conservatism. The fundamental dimensions of Ideological Controversy and their relationship to social class*. Berlijn, New York, Den Haag: Mouton de Gruyter.
- Middendorp, C.P. (1987). Causale modellen voor links-rechts stemgedrag; Sociologische en ideologische determinanten versus links-rechts ideologische identificatie, *Paper gepresenteerd op de workshop 'Ideologie als determinante van stemgedrag'*. Amersfoort: Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek, mei.
- Middendorp, C.P. (1988). *Developments in Dutch Political Culture, 1970-1985*; (nog te verschijnen).
- Mokken, R.J. (1971). *A Theory and procedure of scale analysis, with applications in political research*. Den Haag: Mouton.
- Saris, W.E., & H. Stronkhorst (1984). *Causal modelling in non-experimental research*. Amsterdam: Sociometric Research Foundation.

Betreft het onderzoek: CULTURELE VERANDERINGEN IN NEDERLAND (D -882)

INTERVIEWNUMMER IS:

VRAAGGESPREK GEHOUDEN MET:

EERSTE PERSOON

TWEEDE PERSOON

Enq.: Noteer nu naam en adres van de ondervraagde:

Naam ondervraagde (Mevr. / Mej. / Mijnheer):

Gesproken met (voorletters):

Straat:

Postcode: Woonplaats:

Telefoonnummer:

Ik verklaar dit vraaggesprek nauwkeurig volgens de instructies van het NIPO te hebben verricht op:

Datum: 1985

tussen en uur.

Naam enquêteur / enquêtrice:

Adres:

Woonplaats:

Enq.nr.:

Handtekening enq.:

P 0036
STEINMETZARCHIEF

A

Onderzoek D-882

CULTURELE VERANDERINGEN IN NEDERLAND (1985)

	1 EERSTE PERSOON	12
	2 TWEEDE PERSOON	
-

Ik zou graag eerst enkele gegevens van U willen noteren!
Deze blijven evenals Uw antwoorden op de andere vragen
die ik zal stellen, strikt geheim.

1.
Ondervraagde is:

	1 MAN / JONGEN	14
	2 VROUW / MEISJE	001
-

2.
Zijn / haar leeftijd is:

(Enq.): Streep de tientallen in de linker-, de eenheden
in de rechter kolom aan.

Tien-
tallen Een-
heden

	1	16
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
	7	
	8	
	9	
	0	002
-

3.
Wat is zijn / haar burgerlijke staat?

	1 Gehuwd, niet eerder gehuwd geweest	17
	2 Gehuwd, eerder gehuwd geweest	
	3 Ongehuwd	
	4 Gescheiden	
	5 Weduwe / weduwnaar	003
-

4.
Welke opleiding heeft U het LAATST gevolgd?

	1 Lagere school	18
	2 Lagere school, plus vakschool, huishoudschool of
avondschool	
	3 MULO, 3-jarige HBS, MAVO, handelsschool	
	4 MULO, 3-jarige HBS, MAVO, handelsschool,
plus vak- of avondopleiding	
	5 5-jarige HBS, HAVO, VWO, Lyceum, Gymnasium,
Kweekschool, Atheneum	
	6 5-jarige HBS, HAVO, VWO, Lyceum, Gymnasium,
Kweekschool, Atheneum, plus vak- of avond-
opleiding	
	7 Universiteit, Technische Hogeschool,
Notariaat, Accountancy, etc.	008
-

5.
Heeft U die opleiding voltooid?

	1 Ja → naar vraag 7	19
	2 Neen → naar vraag 6	007
-

6.
Welke opleiding heeft U het laatst voltooid?

	1 Lagere school	
	2 Lagere school, plus vakschool, huishoudschool of
avondschool	
	3 MULO, 3-jarige HBS, MAVO, handelsschool	
	4 MULO, 3-jarige HBS, MAVO, handelsschool,
plus vak- of avondopleiding	
	5 5-jarige HBS, HAVO, VWO, Lyceum, Gymnasium,
Kweekschool, Atheneum	
	6 5-jarige HBS, HAVO, VWO, Lyceum, Gymnasium,
Kweekschool, Atheneum, plus vak- of avond-
opleiding	
	7 Universiteit, Technische Hogeschool,
Notariaat, Accountancy, etc.	008
-

7.
Hoeveel uur werkt U per week?

(Enq.): Niet alleen in beroepsverband, ook voor huisvrouwen en
studenten.)

	1 Minder dan 15 uur → naar vraag 9	21
	2 15 tot 25 uur	
	3 25 uur of meer	012
-

8.
Bent U werkzaam in overheidsdienst, of ergens anders in
loondienst, of als meewerkend gezinslid, of als zelfstandige?
Of hebt U geen beroep (huisvrouw, gepensioneerd, student,
scholier, werkloos)?

	1 GEEN beroep → naar vraag 9	22
	WEL, nl.:	
	2 In overheidsdienst	
	3 Loondienst (niet overheid)	
	4 Meewerkend gezinslid	→ naar vraag 11
	5 Zelfstandige	013
-

D-882
1985

1

Eng.: Streep hier
interviewnr. aan!

ZIE OMMEZIJDE

9.
Enq.: Geef KAART 1.

Tot welke van de volgende groepen rekent U zich?
Geeft U uw antwoord maar aan de hand van deze kaart 1.
Noemt U de letter maar die ervoor staat.

1. A. Huisvrouw	23
2. B. Werkloos	
3. C. W.A.O., A.A.W.	
4. D. Gepensioneerd	→ naar vraag 10
5. E. Militaire dienst	
6. F. Zoekt voor het eerst werk	→ naar vraag 12
7. G. Scholier, student	
8. H. Anders	014

10.
Heeft U vroeger een beroep uitgeoefend?
(Zo ja:) Was dit als laatste in overheidsdienst, of ergens anders
in loondienst, of als meewerkend gezinslid of als zelfstandige?

1. GEEN beroep → naar vraag 12	24
WEL, nl.: (laatste beroep was):	
2. In overheidsdienst	
3. In loondienst (niet overheid)	
4. Meewerkend gezinslid	
5. Als zelfstandige	015

- 11a. Wat is / was het soort bedrijf waar U werkt(e)?
11b. Wat is / was daar Uw functie?
11c. Hoeveel mensen werken / werkten daar onder Uw leiding?

1. SOORT BEDRIJF:	25
2.	
3.	
4.	
5.	
6. FUNKTIE:	
7.	
8.	
9.	
0.	
11. LEIDING OVER:	
12. personen	016

12.
Ondervraagde heeft momenteel:

1. GEEN werkkring → naar vraag 13	26
2. Part-time werkkring	→ naar vraag 15
3. Volledige werkkring	640

13.
Ondervraagde is:

1. Wel huisvrouw → naar vraag 14	27
2. Geen huisvrouw → naar vraag 21	647

14.
Hoe staat U tegenover een werkkring buitenhuis? Zou U dat erg
graag, tamelijk graag, niet zo graag of helemaal niet willen?

1. Erg graag	28
2. Tamelijk graag	
3. Niet zo graag	
4. Helemaal niet	805

Enq.: Is ondervraagde huisvrouw zonder
werkkring → NU naar vraag 21.

15.
Enq.: Geef KAART 2.
Met welke zin op kaart 2 bent U het eens als U in de gelegenheid
zou worden gesteld korter te gaan werken?
Noemt U de letter maar die ervoor staat.

1. A. Ik wil best een halve dag per week korter werken en ben bereid daarvoor met minder netto inkomen genoegen te nemen	29
2. B. Ik wil best een halve dag per week korter werken, maar wil absoluut niets van mijn netto inkomen afstaan	
3. C. Ik wil niet korter werken	810

16.
Enq.: Indien bij vraag 15 de letter A genoemd:
Hoeveel procent netto inkomen zou U willen oponderen
indien U een halve dag per week korter gaat werken?

1. Minder dan 3%	30
2. 3 à 4%	
3. 5 à 6%	
4. 7 à 8%	
5. 9 à 10%	
6. 11 à 12%	
7. 13 à 14%	
8. 15% of meer	811

17.
Enq.: Geef KAART 3.
Met welke zin op kaart 3 bent U het eens als U in de gelegenheid
zou worden gesteld korter te gaan werken?
Noemt U de letter maar die ervoor staat.

1. A. Ik wil best een half uur per dag korter werken en ben bereid daarvoor met minder netto inkomen genoegen te nemen	31
2. B. Ik wil best een half uur per dag korter werken, maar wil absoluut niets van mijn netto inkomen afstaan	
3. C. Ik wil niet korter werken	643

D-882

18.

Enq.: Indien bij vraag 17 de letter A genoemd:

Hoeveel procent netto inkomen zou U willen oponderen indien U een half uur per dag ofwel $2\frac{1}{2}$ uur per week korter gaat werken?

1 Minder dan 3%	32
2 3 à 4%	
3 5 à 6%	
4 7 à 8%	
5 9 à 10%	
6 11 à 12%	
7 13 à 14%	
8 15% of meer	644

19.

Enq.: Geef KAART 4.

Met welke zin op kaart 4 bent U het eens als U in de gelegenheid zou worden gesteld een week langer vakantie te nemen - dus ook een week minder te werken? Noemt U de letter maar die ervoor staat.

1 A. Ik wil best een extra week vakantie en ben bereid daarvoor met minder netto inkomen genoegen te nemen	33
2 B. Ik wil best een extra week vakantie, maar wil absoluut niets van mijn netto inkomen afstaan	
3 C. Ik wil geen langere vakantie	645

20.

Enq.: Indien bij vraag 19 de letter A genoemd:

Hoeveel procent netto inkomen zou U willen oponderen indien U een week langer vakantie zou kunnen nemen?

1 Minder dan 3%	34
2 3 à 4%	
3 5 à 6%	
4 7 à 8%	
5 9 à 10%	
6 11 à 12%	
7 13 à 14%	
8 15% of meer	646

ALLEN

21.

Enq.: Geef KAART 5.

Op kaart 5 staan 2 beweringen met 5 hokjes ertussen. Wilt U eerst de beide beweringen lezen en dan aangeven met welke van die twee beweringen U het meer eens bent? Hoe meer U het eens bent met de linker bewering hoe dichter U het hokje aanwijst bij die linker bewering. Hoe meer U het eens bent met die rechter bewering hoe dichter U het hokje kiest bij die rechter bewering. Als U geen keuze kunt maken kiest U het middelste hokje.

De belangrijkste interesses liggen in mijn vrije tijd

1 Veel meer mee eens	35
2 Meer mee eens	
3 Met beide evenveel eens als oneens	
4 Meer mee eens	
5 Veel meer mee eens	651

De belangrijkste interesses liggen in mijn werk

1 Werk veel meer dan vrije tijd	36
2 Werk iets meer dan vrije tijd	
3 Beide ongeveer evenveel	
4 Vrije tijd iets meer dan werk	
5 Vrije tijd veel meer dan werk	
6 Heeft geen werk	
7 Weet niet	652

Enq.: LEES OP:

Ik wil het nu met U hebben over het kijken naar de televisie en het lezen van kranten. Allereerst over het televisie-kijken.

23.

Hoe lang kijkt U gemiddeld per dag naar de televisie?

1 Minder dan 15 minuten	37
2 15 t/m 30 minuten	
3 30 t/m 60 minuten	
4 1 t/m 2 uur	
5 2 t/m 3 uur	
6 Meer dan 3 uur	036

24.

Enq.: Geef KAART 6.

Kunt U mij zeggen hoe vaak U naar actualiteiten-programma's kijkt zoals: Achter het Nieuws, Brandpunt, Hier en Nu, Televisier? U kunt met behulp van kaart 6 aangeven hoe vaak U kijkt.

1 (Bijna) altijd	38
2 Vaak	
3 Zo nu en dan	
4 Zelden of nooit	
5 Kijkt nooit TV	
6 Weet niet	037

25.
Heeft U wel eens een rechtstreekse uitzending van een Tweede Kamer-zitting op de televisie gezien?

1 Ja	39
2 Neen	
3 Weet niet	038

26.
Kijkt U wel eens naar andere TV-programma's die over politiek gaan?

1 Ja	40
2 Neen	
3 Weet niet	039

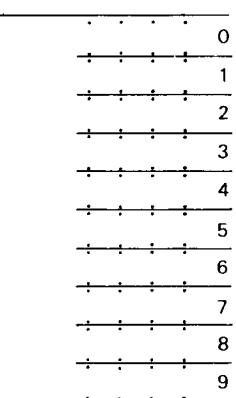
27.
Leest U wel eens iets over de politiek in ons land, b.v. krantenverslagen? Zo ja, doet U dit regelmatig, af en toe of een enkele keer?

1 Regelmäßig	41
2 Af en toe	
3 Een enkele keer	
4 Niet	040

ZIE OMMEZIJDE

D-882

C

28.
Bent U (is Uw gezin) geabonneerd op een landelijk dagblad?

1	Ja → vraag 29	42
2	Neen	
3	Weet niet → vraag 30	041

29.
Welke?
(Enq.: Indien meer dan één genoemd, dan alleen code 9 aanstrepen!)

1	NRC / Handelsblad	43
2	Het Parool	
3	Het Vrije Volk	
4	De Volkskrant	
5	De Telegraaf of Courant Nieuws van de Dag	
6	Het Algemeen Dagblad of Het Vaderland	
7	Trouw	
8	De Waarheid	
9	MEER DAN één GENOEMD	042

30.
Enq.: Geef KAART 6.

Als er in de krant nieuws staat over Uw woonplaats,
hoe vaak leest U zelf over dat soort zaken?
Kunt U dat aangeven met behulp van dit kaartje?

1	(Bijna) altijd	44
2	Vaak	
3	Zo nu en dan	
4	Zelden of nooit	
5	Weet niet	043

Enq.: LEES OP: En nu iets over de huidige welvaart.

31.
Vindt U dat er in ons land op het ogenblik welvaart heerst of niet?

1	Ja	45
2	Neen	
3	Weet niet	058

32.
Heerst er hier in Uw gezin welvaart of niet?

1	Wel	46
2	Niet	
3	Weet niet	059

33.
Er wordt wel gezegd dat het in ons land eigenlijk om heel andere dingen zou moeten gaan dan eigen welvaart en eigen voordeel.
Bent U het daarmee helemaal niet eens of niet erg mee eens
of tamelijk mee eens of geheel mee eens?

1	Helemaal niet eens	47
2	Niet erg eens	
3	Tamelijk eens	
4	Geheel eens	
5	Geen oordeel	060

34.
Denkt U dat het voor Uzelf mogelijk zou zijn vooral met heel andere dingen bezig te zijn dan de eigen welvaart?

1	Ja	48
2	Neen	
3	Weet niet	061

Enq.: LEES OP: En nu een paar vragen over de toekomst.

35.
Vindt U dat de toekomst voor de mensen beter, dezelfde of slechter zal zijn dan het heden?

1	Beter	49
2	Dezelfde	
3	Slechter	
4	Weet niet	062

36.
Denkt U dat in de komende jaren de welvaart in het gezin waartoe U behoort, zal stijgen, hetzelfde zal blijven of minder zal worden?

1	Stijgen	50
2	Hetzelfde	
3	Minder worden	
4	Weet niet	063

37.
Denkt U dat er in de nabije toekomst een economische crisis met grote werkloosheid zal komen of denkt U dat de welvaart voorlopig wel zal aanhouden?

1	Voorziet crisis	51
2	Welvaart houdt aan	
3	Weet niet	065

D-882

4

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9

Enq.: Laat ondervraagde de nu volgende vragen zelf lezen en het antwoord van zijn/haar keuze aanwijzen of opnoemen. U streept de betreffende kode aan.

38. Hier volgen een aantal vragen over maatregelen die de overheid zou kunnen nemen. Wilt U aangeven of U het met deze maatregelen sterk eens bent, het ermee eens bent, het ermee oneens bent of het ermee sterk oneens bent?

DE OVERHEID MOET:

voldoende voorzieningen in het leven roepen voor al die kinderen die thuis geen geschikte gelegenheid hebben om hun huiswerk te maken

Sterk mee eens	Mee eens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee oneens	Sterk mee oneens	Geen mening
----------------------	-------------	---	---------------	------------------------	----------------

100 57
101
103

veel meer studiebeurzen beschikbaar stellen voor kinderen uit minder draagkrachtige milieus

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

veel meer geld uitgeven voor het bouwen van goede en goedkope woningen.

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

105

het minimumloon veel sterker laten stijgen dan de andere lonen

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

107

het onderwijs tot het 18e jaar geheel gratis laten zijn.

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

109

ingrijpende maatregelen nemen om de milieuverontreiniging beter te bestrijden

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

leerplicht tot het 18e jaar invoeren

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

121

de subsidies aan de kunst uitbreiden

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

122

meer goedkope crèches bouwen, waar werkende moeders overdag hun kinderen kunnen laten verblijven

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

124

het mogelijk maken dat werknemers enige tijd betaald verlof krijgen om aanvullend onderwijs te volgen

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

555

veel meer subsidie geven aan mensen die hoge huren moeten betalen.

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

556

werkgelegenheid scheppen voor elke gehuwde vrouw die buitenhuis wil gaan werken.

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

557

meer subsidie geven voor hen die op latere leeftijd een bepaalde vorm van onderwijs willen gaan volgen

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

558 63

ervoor zorgen dat er goede en betaalbare huisvesting voor jongeren komt

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

559

meer mogelijkheden scheppen voor aangepast onderwijs aan kinderen van buitenlandse werknemers

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

560

Sterk verhogen	Een beetje verhogen	Laten zoals nu	Een beetje verlagen	Sterk verlagen	Geen mening
-------------------	---------------------------	-------------------	---------------------------	-------------------	----------------

DE OVERHEID MOET:

de belasting op de hogere inkomens

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

110 69

de successierechten (de belasting op erfenissen).

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

111

de belasting op de lagere inkomens

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

114

de belastingen op winsten en vermogens

☐					
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

118

39. We hebben het zojuist gehad over maatregelen die de overheid zou kunnen nemen. Je kunt de dingen ook van de andere kant bekijken; daar hebben we ook wat vragen over. Wilt U weer voor elk van deze uitspraken aangeven in welke mate U het ermee eens of oneens bent?

	Sterk mee eens	Mee eens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee oneens	Sterk mee oneens	Geen mening	
a. de mensen moeten meer geld over hebben voor een goede woning.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	561 75
b. ouders die hun kinderen naar een crèche willen sturen moeten daarvoor veel meer gaan betalen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	562
c. de bevolking moet veel meer bijdragen aan de kosten die voor de bestrijding van de milieuverontreiniging nodig zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	563
d. studenten en hun ouders moeten veel meer bijdragen aan de kosten van het universitaire onderwijs.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	564
e. voor de hogere energiekosten moet de bevolking geen prijscompensatie of overheidssubsidie krijgen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	565

Enq.: Nu gaat U weer de vragen oplezen.
Ondervraagde leest NIET meer mee.

40. Wat vindt U van de overheidssuitgaven: moeten zij volgens U omhoog, omlaag of blijven zoals ze zijn?

Enq.: Eventueel toelichten: in het algemeen of over het geheel genomen.

1 Omhoog	81
2 Blijven zoals ze zijn	
3 Omlaag	
4 Geen mening	125

Enq.: LEES OP: Nu iets over Uw persoonlijke leefsituatie.

41. (Enq.: Deze vraag niet aan werklozen, studenten of gepensioneerden stellen.)

Maakt U zich persoonlijk zorgen omdat U (of Uw man) werkloos kan worden? Enige zorgen, veel zorgen of geen zorgen?

1 Veel zorgen	87
2 Enige zorgen	
3 Geen zorgen	
4 Geen mening	136

42. Denkt U dat U in de toekomst (nog) beter zult kunnen gaan wonen?

1 Ja, zeker	93
2 Misschien wel	
3 Waarschijnlijk niet	
4 Zeker niet	
5 Weet niet	142

43. Bent U met Uw inkomen tevreden, tamelijk tevreden of niet tevreden?

1 Tevreden	94
2 Tamelijk tevreden	
3 Niet tevreden	
4 Geen mening	149

44. Hoe beoordeelt U Uw eigen inkomen in vergelijking tot de hele inkomensverdeling in ons land?

1 Zeer goed	95
2 Goed	
3 Matig	
4 Slecht	
5 Zeer slecht	
6 Geen mening	150

45. Verwacht U dat onze inkomens in de komende tijd zullen stijgen, dalen of gelijk blijven?

1 Stijgen	96
2 Gelijk blijven	
3 Dalen	
4 Weet niet	567

46. (Indien stijgen of dalen:)

Verwacht U dat de inkomens sterk, enigszins of een klein beetje zullen stijgen / dalen?

1 Sterk stijgen / dalen	97
2 Enigszins	
3 Een klein beetje	
4 Weet niet	568

D-882

6

47

Bent U van mening dat gegeven de huidige economische situatie onze inkomens zouden moeten stijgen, dalen of gelijk blijven?

1	Stijgen	98
2	Gelijk blijven	
3	Dalen	
4	Geen mening	569

48.

(Indien stijgen of dalen:)

Bent U van mening dat gegeven de huidige economische situatie onze inkomens sterk, enigszins of een klein beetje zouden moeten stijgen / dalen?

1	Sterk stijgen / dalen	99
2	Enigszins	
3	Een klein beetje	
4	Geen mening	570

49.

En wat verwacht U van de sociale uitkeringen in de komende tijd? Zullen die stijgen, dalen of gelijk blijven?

1	Stijgen	100
2	Gelijk blijven	
3	Dalen	
4	Weet niet	571

50.

(Indien stijgen of dalen:)

Verwacht U dat de sociale uitkeringen sterk, enigszins of een klein beetje zullen stijgen / dalen?

1	Sterk stijgen / dalen	101
2	Enigszins	
3	Een klein beetje	
4	Weet niet	572

51.

Bent U van mening dat gegeven de huidige economische situatie de sociale uitkeringen zouden moeten stijgen, dalen of gelijk blijven?

1	Stijgen	102
2	Gelijk blijven	
3	Dalen	
4	Geen mening	573

52.

(Indien stijgen of dalen:)

Denkt U dat deze sociale uitkeringen gegeven de huidige economische situatie sterk, enigszins of een klein beetje zouden moeten stijgen / dalen?

1	Sterk stijgen / dalen	103
2	Enigszins	
3	Een klein beetje	
4	Geen mening	574

53.

Wij zullen allemaal met ons inkomen een stapje terug moeten, hoe moeilijk dat voor sommigen ook zal zijn. Bent U het met deze uitspraak sterk eens, mee eens, er mee oneens of er sterk mee oneens? Of bent U beslist noch eens, noch oneens met deze uitspraak?

1	Sterk mee eens	104
2	Mee eens	
3	Noch mee eens, noch mee oneens	
4	Mee oneens	
5	Sterk mee oneens	
6	Geen mening	575

54.

In de toekomst moeten wij met minder sociale zekerheid leren leven, hoe onrechtvaardig dat in sommige gevallen ook uit kan pakken.

In hoeverre bent U het met deze uitspraak eens of oneens?

1	Sterk mee eens	105
2	Mee eens	
3	Noch mee eens, noch mee oneens	
4	Mee oneens	
5	Sterk mee oneens	
6	Geen mening	576

55. Enq.: LEES OP: Nu wat over de sociale wetten.

Ik noem U een paar sociale voorzieningen. Zoudt U mij voor elk hiervan willen zeggen of deze volgens U op dit moment voldoende of onvoldoende is?

(Enq.: Alleen "Te goed" aanstrepen als ondervraagde weigert te kiezen tussen voldoende en onvoldoende. "Te goed" NIET oplezen.)

	Te goed	Vol-doende	Onvol-doende	Weet niet	
a.					154
b.					109
c.					155
d.					156

a.	De Algemene Ouderdomswet (AOW)	154	109
b.	De Algemene Bijstandswet.	155	
c.	De Werkloosheidswet (WW)	156	
d.	De Algemene Weduwen- en Wezen-wet (AWW)	157	

e.	De Arbeidsongeschiktheidswet (de WAO, AAW)	157A	4
f.	De Ziektekostenwet	154A	5
g.	Het Ziekenfonds	158	6

1	Zeer veel	113	
2	Veel		
3	Tamelijk veel		
4	Weinig		
5	Zeer weinig		
6	Weet niet	577	

ZIE OMMEZIJDE

D-882

57. Ik noem U nu weer een paar sociale voorzieningen. Wilt U van elk van de genoemde sociale wetten zeggen of er volgens U veel, weinig of geen misbruik van wordt gemaakt?

	Veel	Weinig	Geen	Weet niet		
a. De Algemene Ouderdomswet (AOW)	☐	☐	☐	☐	159	117
b. De Algemene Bijstandswet	☐	☐	☐	☐	160	
c. De Werkloosheidswet (WW)	☐	☐	☐	☐	161	
d. De Algemene Weduwen- en Wezenwet (AAW)	☐	☐	☐	☐	162	
e. De Arbeidsongeschiktheidswet (de WAO, AAW)	☐	☐	☐	☐	162A	
f. De Ziektewet	☐	☐	☐	☐	159A	
g. Het Ziekenfonds	☐	☐	☐	☐	163	

58. Kent U persoonlijk gevallen, waarvan U zegt: hier wordt misbruik gemaakt van de sociale verzekeringen, die bedoeld zijn voor mensen, die echt niet kunnen werken? Ik vraag U natuurlijk niet om de namen van mensen die misbruik maken. Zo ja, kent U één zo'n geval, enkele gevallen of veel gevallen?

☐	1 Kent geen enkel geval	121
☐	2 Kent één geval	
☐	3 Kent enkele gevallen	
☐	4 Kent veel gevallen	
☐	5 Weet niet	578

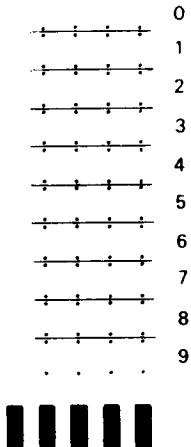
59. Enq.: Geef KAART 7.

Ik noem U nu weer een paar sociale verzekeringen. Ik zou graag van U willen weten hoe gemakkelijk het volgens U is, een uitkering van die verzekering te krijgen, als je er werkelijk geen recht op hebt. U kunt Uw antwoord geven aan de hand van deze kaart.

	Helemaal niet gemakkelijk	Niet gemakkelijk	Vrij gemakkelijk	Gemakkelijk	Zeer gemakkelijk	Weet niet	
a. Een uitkering van de werkloosheidswet (WW)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	580 127
b. Een uitkering van de wet op de arbeidsongeschiktheid (WAO)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	581
c. Een uitkering van de bijstandswet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	582
60. Sommige mensen zeggen dat iemand, als hij lang in de sociale verzekering gelopen heeft, moeilijk weer tot werken komt, omdat hij eraan gewend is geraakt zijn geld te krijgen zonder werken. In hoeverre bent U het daarmee eens, helemaal, grotendeels, grotendeels <u>niet</u> of helemaal <u>niet</u> ?							
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	1 Helemaal mee eens						133
	2 Grotendeels mee eens						
	3 Grotendeels niet mee eens						
	4 Helemaal niet mee eens						
	5 Weet niet						583

D-882

8

61.

Enq.: Laat ondervraagde de nu volgende vraag zelf lezen en vraag of hij/zij het antwoord van zijn/haar keuze wil aanwijzen. U streept dan de betreffende code aan.

Hieronder volgt een aantal eigenschappen. Wilt U nu eens voor elke eigenschap aangeven of U vindt dat die eigenschap meer voor komt bij mensen die gewoon werken, dus werkenden, of meer voor komt bij mensen die geld krijgen van de werkloosheidswet, dus werklozen?

Vindt U bijvoorbeeld dat een eigenschap veel meer voorkomt bij werkenden, dan wijst U het hokje aan dat het meest links staat. Vindt U dat een eigenschap veel meer bij werklozen voorkomt, dan wijst U het hokje aan dat het meest rechts staat.

	Veel meer bij wer- kenden	Meer bij wer- kenden	Gelijk	Meer bij werk- lozen	Veel meer bij werk- lozen
a. ijverig.....					584A 138
b. oud					584B
c. flink					584C
d. eerlijk.....					584D
e. betrouwbaar.....					584E
f. verantwoordelijkheidsgevoel.					584F
g. futloos					584G
h. bekwaam.....					584H
i. geneigd tot luieren					584I
j. slim					584J
k. doorzetters.....					584K
l. waardevol voor de samenleving					584L
m. slap karakter.....					584M 143
n. weinig aktief.....					584N

62.

Wilt U nu hetzelfde doen voor werkenden en arbeidsongeschikten?

Veel meer bij wer-kenden	Meer bij wer-kenden	Gelijk	Meer bij arbeids-on-ge-schikten	Veel meer bij arbeids-on-ge-schikten
--------------------------	---------------------	--------	---------------------------------	--------------------------------------

- a. ijverig
 - b. oud
 - c. flink
 - d. eerlijk
 - e. betrouwbaar
 - f. verantwoordelijkheidsgevoel .
 - g. futloos
 - h. bekwaam
 - i. geneigd tot luieren
 - j. slim
 - k. doorzetters
 - l. waardevol voor de samenleving
 - m. slap karakter
 - n. weinig aktief

Enq.: Nu gaat U weer de vragen oplezen. Ondervraagde leest NIET meer mee.

63. Bent U van mening dat een werkloze onbetaalde karweitjes of vrijwilligerswerk mag doen?

	1	Ja
	2	Hangt ervan af
	3	Neen
	4	Geen mening

64. En mag iemand die een WAO-uitkering heeft (WAO = Wet Arbeidsongeschiktheid) onbetaalde karweitjies of vrijwilligerswerk doen?

	1	Ja
.	2	Hangt ervan af
.	3	Neen
.	4	Geen mening

ZIE OMMEZIJDE

65.
Veronderstel dat de hoofdkostwinner in dit gezin langdurig werkloos zou worden, zou de ander dan buitenhuis gaan werken om het inkomen aan te vullen?

1 Ja	164
2 Neen	
3 Ander werkt al / Er is geen ander	
4 Weet niet	814

66.
Vindt U dat in ons land het verschil tussen het inkomen van mensen die werken en mensen die een uitkering van de sociale verzekeringen krijgen zeer groot, groot, niet zo groot, klein of zeer klein is?

1 Zeer groot	165
2 Groot	
3 Niet zo groot	
4 Klein	
5 Zeer klein	
6 Geen oordeel	703

67.
Denkt U dat het verschil in inkomen tussen die twee groepen veel groter zal worden of een beetje groter of veel kleiner zal worden of een beetje kleiner? Of denkt U dat het verschil hetzelfde zal blijven?

1 Veel groter	166
2 Een beetje groter	
3 Blijven zoals nu	
4 Een beetje kleiner	
5 Veel kleiner	
6 Geen oordeel	704

68.
In hoeverre vindt U dat rechtvaardig of onrechtvaardig?

1 Zeer rechtvaardig	167
2 Rechtvaardig	
3 Nog rechtvaardig, noch onrechtvaardig	
4 Onrechtvaardig	
5 Zeer onrechtvaardig	
6 Geen oordeel	705

69.
Hoe groot acht U de kans dat de mensen die een uitkering van de sociale verzekeringen krijgen zich zullen gaan verzetten?

1 Zeer groot	168
2 Groot	
3 Niet zo groot	
4 Klein	
5 Zeer klein	
6 Geen oordeel	706

70.
Vindt U dat in ons land de verschillen tussen de inkomens te groot zijn? Of ongeveer juist zijn? Of dat de verschillen tussen de inkomens te klein zijn?

1 Te groot	169
2 Ongeveer juist	
3 Te klein	
4 Geen mening	164

Enq.: LEES OP: Ik wil graag Uw mening nog wat nauwkeuriger weten.

71.
Wenst U dat de verschillen tussen hoge en lage inkomens veel groter worden of een beetje groter of veel kleiner worden of een beetje kleiner? Of wenst U dat ze hetzelfde blijven?

1 Veel groter	170
2 Een beetje groter	
3 Blijven zoals nu	
4 Een beetje kleiner	
5 Veel kleiner	
6 Geen oordeel	165

72.
Er zijn particulieren die veel bezitten en anderen die minder bezitten. Wenst U dat de verschillen tussen dat bezit veel groter worden, of een beetje groter of veel kleiner of een beetje kleiner of blijven zoals ze zijn?

1 Veel groter	171
2 Een beetje groter	
3 Blijven zoals nu	
4 Een beetje kleiner	
5 Veel kleiner	
6 Geen oordeel	166

Enq.: LEES OP: Nu een paar vragen over iemands rechten in deze tijd.

73.
Vindt U dat iedereen er recht op heeft:

a. Er ook in deze tijd niet financieel op achteruit te gaan?

1 Ja	172
2 Neen	
3 Weet niet	171

b. Werk te hebben, waarin hij of zij zich kan ontplooien?

1 Ja	173
2 Neen	
3 Weet niet	172

c. Zoveel onderwijs te volgen als men wil?

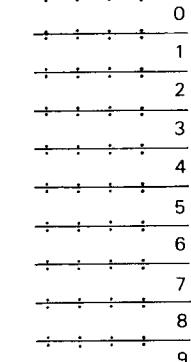
1 Ja	174
2 Neen	
3 Weet niet	173

d. Comfortabel te wonen?

1 Ja	175
2 Neen	
3 Weet niet	174

D-882

10

74.

Wenst U dat de medezeggenschap van arbeiders in de bedrijven veel groter wordt, een beetje groter wordt, of blijft zoals ze is of veel kleiner of een beetje kleiner wordt?

1	Veel groter	176
2	Een beetje groter	
3	Blijven zoals nu	
4	Een beetje kleiner	
5	Veel kleiner	
6	Geen oordeel	167

75.

Enq.: Geef KAART 8.

Zou U uit de uitspraken, die over het maken van winst door bedrijven gaan, er een willen kiezen die het beste Uw mening weergeeft? Noemt U de letter maar.

Het maken van winst is:		
1	A. Noodzakelijk en geoorloofd	177
2	B. Niet noodzakelijk maar wel geoorloofd	
3	C. Wel noodzakelijk maar niet geoorloofd	
4	D. Niet noodzakelijk en niet geoorloofd	815

76.

Er wordt vaak gezegd, dat winst maken door ondernemingen nodig is voor modernisering of uitbreiding van het bedrijf. In hoeverre bent U het daarmee eens of oneens?

1	Zeer mee eens	178
2	Mee eens	
3	Noch mee eens, noch mee oneens	
4	Mee oneens	
5	Zeer mee oneens	
6	Weet niet	816

77.

Enq.: Geef KAART 9.

Op deze kaart staat een aantal mogelijkheden genoemd van besteding van winst. Als een bedrijf winst maakt, wat vindt U dat daarmee in de eerste plaats zou moeten gebeuren? Welke komt voor U op de tweede plaats? Welke op de derde plaats? En welke op de vierde plaats?

Enq.: Streep bij elke plaats in onderstaand schema de mogelijkheid aan in volgorde zoals de ondervraagde ze opnoemt.

		1e plaats	2e plaats	3e plaats	4e plaats	818A 182	818B	818C	818D	0
In de onderneming houden										
Aan de werknemers uitkeren										
Aan eigenaren, aandeelhouders uitkeren										
Aan direkcie uitkeren										

78.

Enq.: Geef KAART 10.

Op deze kaart wordt steeds het een en ander genoemd. Wilt U mij voor elk afzonderlijk zeggen of U vindt dat iedereen in ons land vrij moet zijn om te doen wat erop staat of dat die vrijheid volgens U op de een of andere manier moet worden beperkt?
We beginnen met A. Moet dat vrij zijn?

		Moet vrij zijn			
		Ja	Neen	Weet niet	
A. Voor of tegen iets demonstreren					179 186
B. Openlijk kritiek leveren op het koningshuis					180
C. Staken voor loonsverhoging					181
D. Militaire dienst weigeren					182
E. In het openbaar schrijven wat men wil					184

Enq.: LEES OP: Nu iets over Uw levens- of maatschappijbeschouwing.

79a. Bent U in een bepaald geloof grootgebracht?

79b. Welk geloof was dat?

NEEN	1		190
<u>WEL, nl.:</u>			
Rooms-Katholieke (RK)	2		
Nederlands Hervormd (NH)	3		
Gereformeerde	4		
Ander kerkgenootschap	5		198

ZIE OMMEZIJDE

80.

Wilt U de volgende vragen steeds beantwoorden met "ja" of "neen"?

	Ja	Neen	Weet niet zeker
--	----	------	--------------------

- a. Gelooft U in een leven na de dood?
- b. Gelooft U in het bestaan van een hemel?
- c. In een vagevuur?
- d. In een hel?
- e. In een duivel?

:	:	:
:	:	:
:	:	:
:	:	:
:	:	:
:	:	:
:	:	:

205 193

- f. Hebben Adam en Eva naar Uw mening bestaan?

- Ja 1
- Misschien. 2
- Neen 3
- Weet niet. 4

:	
:	
:	
:	
:	
:	
:	

196 210

- g. Ziet U de bijbel als het woord van God?

- Ja 1
- Gedeeltelijk 2
- Neen 3
- Weet niet. 4

:	
:	
:	
:	
:	
:	
:	

199 211

- h. Meent U dat het voor Uzelf zin heeft om te bidden?

- Ja 1
- Misschien. 2
- Neen 3
- Weet niet. 4

:	
:	
:	
:	
:	
:	
:	

202 212

81. Kan iemand volgens U een gelovig mens zijn zonder ooit naar de kerk te gaan?

- Ja 1
- Neen 2
- Geen mening. 3

:	
:	
:	
:	
:	
:	
:	

205 200

82. Hoe vaak gaat U de laatste tijd (b.v. het laatste half jaar) naar de kerk?

:
:
:
:
:
:
:

- 1 Eens per week of vaker 206
- 2 Eenmaal per 2 weken
- 3 Eenmaal per maand
- 4 Minder dan eenmaal per maand
- 5 Nooit
- 6 Weet niet 204

:
:
:
:
:
:
:

- 1 NEEN → vraag 88 207
- WEL, nl.:
- 2 Rooms-Katholiek (RK)
- 3 Nederlands Hervormd (NH)
- 4 Gereformeerd
- 5 Ander kerkgenootschap 201

:
:
:
:
:
:
:

- 1 Geen enkel bezwaar 208
- 2 Hangt ervan af
- 3 Minder prettig
- 4 Tegen verzetten
- 5 Geen oordeel 217

:
:
:
:
:
:
:

- 1 Geen enkel bezwaar 209
- 2 Hangt ervan af
- 3 Minder prettig
- 4 Tegen verzetten
- 5 Geen oordeel 218

:
:
:
:
:
:
:

- 1 Geen enkel bezwaar 210
- 2 Hangt ervan af
- 3 Minder prettig
- 4 Tegen verzetten
- 5 Geen oordeel 219

D-882

12

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9

87.
Vindt U dat de voorschriften van de kerk of godsdienstige groep waarbij U bent aangesloten te streng zijn, niet streng genoeg of zijn ze volgens U juist goed?

1	Te streng	211
2	Juist goed	
3	Niet streng genoeg	
4	Weet niet	220

ALLEN

88.
Stel dat U een kind hebt dat naar de lagere school gaat, wat zou U dan kiezen: een openbare school, een school op godsdienstige grondslag of maakt het volgens U niet veel uit?

1	Openbare school	212
2	School op godsdienstige grondslag	
3	Maakt niet veel uit	
4	Weet niet	222

89.
Sommige mensen vinden dat politiek en godsdienst los van elkaar moeten staan, anderen vinden van niet. Hoe denkt U hierover?

1	Los van elkaar	213
2	Hangt ervan af	
3	Niet los van elkaar	
4	Weet niet	223

90. Ik noem U 5 soorten verenigingen. Wilt U mij nu voor elk afzonderlijk zeggen of U vindt dat zo'n vereniging moet uitgaan van een godsdienstig beginsel of niet?

Moet uitgaan van godsdienstige principes	Hoeft niet uit te gaan van godsdienstige principes	Weet niet
--	--	-----------

- a. Een omroepvereniging
- b. Een sportvereniging
- c. Een vakvereniging
- d. Een jeugdvereniging
- e. Een politieke partij

224 218

225

226

227

228

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

D-882

91. Er zijn diverse geloofsrichtingen in onze maatschappij. Voor elk van deze geloofsrichtingen zou ik graag van U willen weten in hoeverre U vindt dat zij vrijgelaten moeten worden in hun doen en laten?

Volledig vrijlaten	Tamelijk vrijlaten	Een klein beetje vrijlaten	Helemaal niet vrijlaten	Weet niet
--------------------	--------------------	----------------------------	-------------------------	-----------

Enq.: LEES EEN VOOR EEN OP:

- a. Katholieken
- b. Protestanten
- c. Mohammedanen
- d. Jehova's
- e. Humanisten
- f. Diverse groepen, zoals Unified Family, Children of God, Scientology, Hare Krishna

589A 223

589B

589C

589D

589E

589F

92. Enq.: Geef KAART 11.

Op deze kaart staan verschillende dingen die in het leven erg belangrijk kunnen zijn. Kunt U mij zeggen wat U voor Uzelf het belangrijkste, het op één na belangrijkste en het minst belangrijke vindt? Eerst welke U het belangrijkste vindt.

(Enq.: LET OP: In elke kolom slechts één antwoord mogelijk!)

Belangrijkst	Op één na belangrijkst	Minst belangrijk
--------------	------------------------	------------------

229 230 231

228

- Een goed inkomen
- Een leuk gezin
- Een goede gezondheid
- Veel vrije tijd
- Een goed huwelijksleven
- Een sterk geloof
- Prettig werk
- Veel vrienden en kennissen

C

ZIE OMMEZIJDE

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

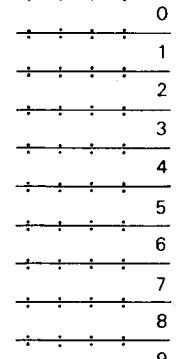
93. Enq.: Laat ondervraagde de nu volgende uitspraken zelf lezen en aangeven in hoeverre hij/zij het met de betreffende uitspraak eens is.

	<u>Volkomen mee eens</u>	<u>In grote lijnen mee eens</u>	<u>Noch mee eens, noch oneens</u>	<u>Eigenlijk niet mee eens</u>	<u>Helemaal niet mee eens</u>	<u>Geen mening</u>	
- De vakbeweging is ook verantwoordelijk voor de uitkeringstrekkers	☐	☐	☐	☐	☐	☐	836 234
- Een werkloze die met karweitjes wat bijverdient zou geen volledige uitkering moeten krijgen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	837
- Men moet een werkloze niet verplichten om te solliciteren als hij echt geen passend werk kan krijgen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	838 0
- De mensen moeten meer geld overhebben voor het openbaar vervoer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	839 1
- Het openbaar vervoer zou eigenlijk gratis moeten zijn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	840 2
- Als in een gezin man en vrouw beiden verdienen moeten zij meer belasting gaan betalen dan nu het geval is	☐	☐	☐	☐	☐	☐	842 3
- Als de man een sociale uitkering heeft en de vrouw een inkomen uit arbeid, of andersom, dan moet bij de vaststelling van de hoogte van de sociale uitkering rekening worden gehouden met het feit dat er in het gezin al een inkomen wordt verdiend	☐	☐	☐	☐	☐	☐	843 4
- Man en vrouw moeten huishoudelijk werk gelijkelijk onder elkaar verdelen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	844 5
- Het huishouden is even goed de verantwoordelijkheid van de man als van de vrouw	☐	☐	☐	☐	☐	☐	845 6
- Man en vrouw moeten betaald werk gelijkelijk onder elkaar verdelen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	846 7
- De kinderverzorging is even goed de verantwoordelijkheid van de man als van de vrouw	☐	☐	☐	☐	☐	☐	847 8
							D-882 9

94. Nu nog een paar vragen over inspraak.

	<u>Veel groter worden</u>	<u>Beetje groter worden</u>	<u>Blijven zoals nu</u>	<u>Beetje kleiner worden</u>	<u>Veel kleiner worden</u>	<u>Geen mening</u>	
a. De inspraak van studenten op het bestuur van de universiteit moet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	271 240
b. De inspraak van leerlingen van middelbare scholen en pedagogische akademies (de vroegere kweekscholen) moet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	272
c. De inspraak van de burgers op het bestuur van gemeente en provincie moet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	273

14

Enq.: Nu gaat U weer de vragen oplezen.
Ondervraagde leest NIET meer mee.

95.
Hebt U in de afgelopen 2 jaar meegedaan aan
een inspraakprocedure van de overheid of bent
U wel eens op een hoorzitting geweest?

☐	1 Ja	241
☐	2 Neen	
☐	3 Weet niet	592

Enq.: LEES OP:
Nu een paar vragen over Uw politieke voorkeur.

96.
Als er nu verkiezingen zouden zijn voor de
Tweede Kamer, zou U dan gaan stemmen?

☐	1 Ja	242
☐	2 Misschien	
☐	3 Neen	
☐	4 Wil niet zeggen	→ vraag 98 274

97.
Op welke partij zou U dan waarschijnlijk
stemmen?

☐	1 CDA	243
☐	2 PvdA	
☐	3 VVD	
☐	4 D'66	
☐	5 PSP	
☐	6 CPN	
☐	7 SGP	
☐	8 PPR	
☐	9 RPF	
☐	0 GPV	
☐	11 Centrum Partij	
☐	12 Evangelische Volkspartij	
☐	1 Blanco stemmen	244
☐	2 Niet stemgerechtigd	
☐	3 Andere partij	
☐	4 Weet nog niet	
☐	5 Wil niet zeggen	275

98. Op welke partij heeft U bij de laatste Tweede Kamer-verkiezingen gestemd?

CDA	1
PvdA	2
VVD	3
D'66	4
PSP	5
CPN	6
SGP	7
PPR	8
RPF	9
GPV	0
Centrum Partij	11
Evangelische Volkspartij	12
Blanco gestemd	1
Niet gestemd	2
Niet stemgerechtigd	3
Andere partij	4
Weet niet meer	5
Wil niet zeggen	6

247

99. Dan zijn hier nog een aantal beweringen die met het stemmen en de politiek te maken hebben.
Wij willen graag weten wat U van deze beweringen vindt. Ik zal ze U nu één voor één voorlezen,
dan zegt U maar spontaan of U het ermee eens bent of oneens.

	Eens	Oneens	Weet niet	
A. Mensen als ik hebben geen enkele invloed op wat de regering doet	☐	☐	☐	318 253
B. Ik denk niet dat kamerleden en ministers veel geven om wat mensen als ik denken	☐	☐	☐	319
C. Kamerleden letten te veel op het belang van enkele machtsige groepen, in plaats van op het algemeen belang	☐	☐	☐	320
D. Bij verkiezingen belooft de ene partij nog meer dan de andere, maar er komt te weinig van terecht	☐	☐	☐	321

D-882

15

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9

ZIE OMMEZIJDE

Enq.: Laat ondervraagde de nu volgende vragen zelf lezen en het antwoord van zijn/haar keuze aanwijzen of opnoemen. U streept de betreffende kode aan.

100. Nu volgt een aantal uitspraken waarvan U steeds kunt aangeven of U het er sterk mee eens bent, mee eens bent, het ermee oneens bent of het er sterk mee oneens bent. Alleen als U het beslist noch eens / noch oneens bent met de uitspraak, moet U het middelste hokje aanwijzen. Alleen als U beslist geen enkele mening hebt over een uitspraak, wijst U het vakje "Geen mening" aan.

	Sterk mee eens	Mee eens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee oneens	Sterk mee oneens	Geen mening	
- De standsverschillen zouden kleiner moeten zijn dan nu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	342 259
- De arbeiders moeten nog steeds strijden voor een gelijkwaardige positie in de maatschappij.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	343
- Het moet mogelijk zijn dat een vrouw zonder meer abortus kan laten uitvoeren als zij dit wenst.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	347
- Het zou misschien goed zijn als voor bepaalde misdaden de doodstraf weer zou worden ingevoerd.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	351
- Een vrouw is geschikter om kleine kinderen op te voeden dan een man	☐	☐	☐	☐	☐	☐	357
- Het is onnatuurlijk als vrouwen in een bedrijf leiding uitoefenen over mannen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	358
- Voor een meisje is het eigenlijk toch niet zo belangrijk als voor een jongen om een goede schoolopleiding te krijgen . . .	☐	☐	☐	☐	☐	☐	359
- Jongens kun je nu eenmaal in het algemeen wat vrijer opvoeden dan meisjes	☐	☐	☐	☐	☐	☐	360
- Onze sociale uitkeringen mogen in geen geval minder worden, ook al betekent dat voor sommigen extra financiële offers	☐	☐	☐	☐	☐	☐	593
- Onze inkomens moeten tenminste gelijk blijven, want er is eigenlijk nog niet zoveel aan de hand met de welvaart in Nederland	☐	☐	☐	☐	☐	☐	596
- Wie zijn werk belangrijker vindt dan zijn vrije tijd, heeft een goede kijk op het leven	☐	☐	☐	☐	☐	☐	681
- De economische situatie in ons land zal nog veel slechter worden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	854

D-882

16

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

101.
Verwacht U dat in ons land een betere maatschappij bereikt zal worden?

1	Zeker	260
2	Waarschijnlijk wel	
3	Waarschijnlijk niet	
4	Zeker niet	
5	Geen mening	364

102.
Heeft U wel eens het gevoel dat de positie die U op het ogenblik heeft in de maatschappij, in de toekomst zou kunnen verslechteren?

1	Ja	261
2	Neen	
3	Geen mening	365

103.
Denkt U dat U in financieel opzicht een onbekommerde oude dag zult hebben?

1	Ja	262
2	Neen	
3	Geen mening	366

Enq.: NU WEER ZELF DE VRAGEN OPLEZEN. ONDERVRAAGDE LEEST NIET MEER MEE.

104. Enq.: Geef KAART 12.

Op deze kaart staan verschillende mogelijkheden van wat U zou kunnen doen als U het helemaal niet eens bent met plannen of maatregelen van het gemeentebestuur. Wilt U mij voor elk van deze mogelijkheden zeggen of U daar veel, weinig of niets mee denkt te kunnen bereiken? Noemt U ook telkens het nummer.

Veel	Weinig	Niets	Weet niet
------	--------	-------	-----------

1.	Kontakt zoeken met leden van de gemeenteraad.....	☐	☐	☐	☐	379	266
2.	Proberen samen met andere mensen iets te doen.....	☐	☐	☐	☐	380	
3.	Kontakt zoeken met een minister..	☐	☐	☐	☐	381	
4.	Een vereniging of organisatie proberen in te schakelen	☐	☐	☐	☐	382	
5.	Kontakt zoeken met leden van de Tweede Kamer.....	☐	☐	☐	☐	383	
6.	Een politieke partij proberen in te schakelen.....	☐	☐	☐	☐	384	
7.	Kontakt zoeken met burgemeester of wethouder.....	☐	☐	☐	☐	385	
8.	Proberen radio of televisie in te schakelen.....	☐	☐	☐	☐	386	
9.	Kontakt zoeken met een ambtenaar van de gemeentedienst	☐	☐	☐	☐	387	
10.	Een actie-comité helpen oprichten ..	☐	☐	☐	☐	388	
11.	Een krant of ander blad proberen in te schakelen.....	☐	☐	☐	☐	389	
12.	Anderszins, nl.:	☐	☐	☐	☐	390	

105.

Wat vindt U van de belastingen: moeten zij volgens U omhoog, omlaag, of blijven zoals ze zijn?

(Enq.: Eventueel toelichten: in het algemeen, over het geheel genomen.)

1	Omhoog	267
2	Blijven zoals ze zijn	
3	Omlaag	
4	Geen mening	406

106.

Nu een vraag over loonbelasting en inkomenbelasting. Vindt U dat de belasting die op Uw inkomen betaald moet worden te hoog of te laag is? Of wel redelijk?

1	Te hoog	268
2	Redelijk	
3	Te laag	
4	Geen oordeel	407

107.

Hoe waarschijnlijk is het dat U werkelijk iets zou proberen te doen, als U dacht dat de Tweede Kamer bezig was een onrechtvaardige wet aan te nemen? Zou dat zeer waarschijnlijk zijn of enigszins waarschijnlijk, of onwaarschijnlijk?

1	Zeer waarschijnlijk	269
2	Enigszins waarschijnlijk	
3	Onwaarschijnlijk	
4	Weet niet	408

108.

Er zijn verschillende manieren waarop mensen hun verontwaardiging of afkeuring over beslissingen en maatregelen, bijvoorbeeld van de regering, kunnen uiten. Ik zal er een paar noemen. Wilt U aangeven of U ze goedkeurt of niet?

a. Stel dat iemand een wet zo onrechtvaardig vindt dat hij besluit de regering bij zijn werk te hinderen door zitdemonstraties, massabijeenkomsten of protestoptochten?
Keurt U dat goed of keurt U dat af?

1	Keurt goed	270
2	Kan niet veel schelen	
3	Keurt af	
4	Weet niet	409

ZIE OMMEZIJDE

D882

17

		109. Ik noem U twee groepen waarvan wel eens wordt gezegd dat ze tegenover elkaar staan. Kunt U zeggen of deze tegenstelling in ons land zeer groot, groot, niet zo groot, of klein is of dat er helemaal geen tegenstelling is?	
b.	De politie arresteert een aantal deelnemers. Keurt U dat goed of keurt U dat af?		
	1 Keurt goed 2 Kan niet veel schelen 3 Keurt af 4 Weet niet	271	
a.	Werkgevers — werknemers	☐ ☐ ☐ ☐	Zeer groot Groot Niet zo groot Klein Helemaal niet Weet niet
b.	Mensen met hoge inkomens — mensen met lage inkomens	☐ ☐ ☐ ☐	489 281
c.	Eigen arbeiders — gastarbeiders	☐ ☐ ☐ ☐	490
d.	Werkenden — niet-werkenden (werklozen en arbeidsongeschikten)	☐ ☐ ☐ ☐	877
			880
			0
			1
			2
			3
			4
			5
			6
			7
			8
			9
			D-882
e.	De regering besluit het aantal leerlingen per klas te verhogen. Uit protest hiertegen houdt een aantal ouders en onderwijsers een school bezet. Keurt U dat goed of keurt U dat af?		
	1 Keurt goed 2 Kan niet veel schelen 3 Keurt af 4 Weet niet	272 411	
			Enq.: LEES OP: Nu even iets over mogelijke maatregelen bij verliesgevende bedrijven.
			110. Het komt wel eens voor dat ondernemingen geen winst maken maar verlies lijden. Welke van de volgende maatregelen vindt U verantwoord om verliezen te beperken en een onderneming zo mogelijk weer winstgevend te maken zodat de zaak kan blijven bestaan?
a.	Vindt U het verantwoord om personeel te ontslaan voor wie er geen werk meer is?		
		☐ ☐ ☐	1 Wel 2 Niet 3 Geen oordeel
			287
			137
b.	Vindt U het verantwoord om de directeuren te ontslaan en een nieuwe directie te benoemen?		
		☐ ☐ ☐	1 Wel 2 Niet 3 Geen oordeel
			293
			138
c.	Vindt U het verantwoord om lonen en salarissen te verlagen?		
		☐ ☐ ☐	1 Wel 2 Niet 3 Geen oordeel
			299
			139
d.	Vindt U het verantwoord dat de overheid tijdelijk bilspringt met subsidies en andere maatregelen?		
		☐ ☐ ☐	1 Wel 2 Niet 3 Geen oordeel
			305
			140
			18
			0
			1
			2
			3
			4
			5
			6
			7
			8
			9

111.
Zoudt U van Uzelf zeggen dat U sterk bent geïnteresseerd in politiek? Bent U gewoon geïnteresseerd, matig geïnteresseerd, weinig of praktisch helemaal niet geïnteresseerd?

☐	1 Sterk	306
☐	2 Gewoon	
☐	3 Matig	
☐	4 Weinig	
☐	5 Niet geïnteresseerd	
☐	6 Geen mening	491

112.
Hebt U de laatste jaren wel eens vergaderingen of bijeenkomsten van een politieke partij bezocht?

☐	1 Ja	307
☐	2 Neen	
☐	3 Weet niet	495

113.
Hebt U de laatste jaren wel eens wat gedaan voor een politieke partij?

☐	1 Ja	308
☐	2 Neen	
☐	3 Weet niet	496

114.
Bent U lid (geweest) van een politieke partij?

☐	1 Ja	309
☐	2 Neen, maar wel geweest	
☐	3 Neen, nooit geweest	→ vraag 116
☐	4 Wil niet zeggen	497

115.
Welke partij is (was) dat?

☐	1 ARP	310
☐	2 KVP	
☐	3 CHU	
☐	4 CDA	
☐	5 PvdA	
☐	6 VVD	
☐	7 D'66	
☐	8 PSP	
☐	9 CPN	
☐	0 SGP	
☐	11 PPR	
☐	12 RPF	
☐	1 GPV	311
☐	2 Centrum Partij	
☐	3 Evangelische Volkspartij	
☐	4 DS'70	
☐	5 Boerenpartij	
☐	6 Andere partij	
☐	7 Wil niet zeggen	498

116.
Bent U lid van een vakbond (incl. beroepsverenigingen)?

☐	1 Neen → naar vraag 118	312
☐	Ja, nl. van / aangesloten bij:	
☐	2 NVV	
☐	3 NKV	
☐	4 CNV	
☐	5 FNV	
☐	6 Andere	
☐	7 Weet niet	
☐	8 Wil niet zeggen	499

117.
INDIEN MEN LID IS:

Hoe lang bent U al lid?

☐	1 Korter dan 1 jaar	313
☐	2 1 – 3 jaar	
☐	3 3 – 5 jaar	
☐	4 5 – 10 jaar	
☐	5 Langer dan 10 jaar	
☐	6 Weet niet	500

D-882

118.
Hebt U zich de afgelopen 2 jaar wel eens samen met anderen actief ingespannen voor een kwestie, die landelijk of nationaal van belang is of die betrekking heeft op wereldproblemen als vrede en armoede?

☐	1 Ja	314
☐	2 Neen	
☐	3 Weet niet	599

19

119.
Hebt U zich in de afgelopen 2 jaar wel eens samen met anderen actief ingespannen voor een kwestie die van belang is voor Uw gemeente, voor een bepaalde groep in de gemeente of voor Uw buurt?

☐	1 Ja	315
☐	2 Neen	
☐	3 Weet niet	600

ZIE OMMEZIJDE

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Enq.: LEES OP: En nu iets over kwesties ten aanzien van huwelijk en gezin.

120. Ik ga U nu een aantal samenlevingsvormen voorlezen. Wilt U mij voor elk van deze samenlevingsvormen zeggen of U die goedkeurt of dat U die afkeurt?

	Keurt goed	Kan niet schelen	Keurt af	Weet niet	746	319
a. Samenwonen als voorbereiding op het huwelijk	☐	☐	☐	☐	746	319
b. Ongehuwd samenwonen zonder de bedoeling met elkaar te trouwen	☐	☐	☐	☐	747	
c. Commune, dat is het leven in één groep van meerdere mannen en vrouwen en hun kinderen	☐	☐	☐	☐	748	
d. Centraal wonen, gezinnen wonen afzonderlijk maar hebben een aantal voorzieningen gemeenschappelijk, zoals de keuken, eetzaal, wasserette, kindercrèche en ontmoetingsruimte	☐	☐	☐	☐	749	
e. Samenwonen van een homoseksueel of lesbisch paar	☐	☐	☐	☐	750	
f. Als alleenstaande wonen	☐	☐	☐	☐	751	
g. Een duurzame relatie tussen een ongehuwde man en een ongehuwde vrouw, die afzonderlijk wonen	☐	☐	☐	☐	752	

121. Vindt U het wel of niet bezwaarlijk als in een gezin met schoolgaande kinderen de vrouw naast haar huishouding een werkkring heeft of vindt U dit juist aan te bevelen?

☐	1 Aan te bevelen	323
☐	2 Niet bezwaarlijk	
☐	3 Bezwaarlijk → naar vraag 123	
☐	4 Weet niet	515

122. En als er nog kleine kinderen in huis zijn, die naar een crèche zouden moeten?

☐	1 Aan te bevelen	327
☐	2 Niet bezwaarlijk	
☐	3 Bezwaarlijk	
☐	4 Weet niet	516

123. Er zijn ouders die voor kinderen jonger dan 4 jaar gedurende één of meer dagen per week gebruik maken van een voorziening voor kinderopvang. Wat vindt U daarvan?

☐	1 Aan te bevelen	328
☐	2 Niet bezwaarlijk	
☐	3 Bezwaarlijk	
☐	4 Weet niet	768

124. Bent U ervoor of ertegen dat kinderen hun ouders met "jij" aanspreken?

☐	1 Ervoor	329
☐	2 Niet van belang	
☐	3 Er tegen	
☐	4 Geen mening	522

125. Vindt U dat jongens en meisjes van 18 jaar alles mogen lezen of acht U sommige boeken voor hen ongeschikt?

☐	1 Mogen alles lezen	330
☐	2 Sommige boeken ongeschikt	
☐	3 Weet niet	529

126. Vindt U het normaal dat ouders van bijvoorbeeld een twintigjarige dochter haar van tevoren zeggen hoe laat ze 's avonds thuis moet zijn of is het volgens U beter als ze dit aan de dochter overlaten?

☐	1 Aan de dochter overlaten	331
☐	2 Samen met de dochter vaststellen	
☐	3 Ouders moeten tijd bepalen	
☐	4 Geen mening	530

127. En mag een kind beslissen of het de opleiding wel of niet afmaakt?

☐	1 Kind mag zelf beslissen	332
☐	2 Kind mag mee beslissen	
☐	3 Kind mag niet mee beslissen	
☐	4 Weet niet	760

D-882

20

128.

Stel dat een dokter iemand op diens eigen verzoek uit zijn lijden kan helpen door het geven van een spuitje, wat moet hij dan volgens U doen?

1	Wel geven	333
2	Hangt ervan af	
3	Niet geven	
4	Weet niet	544
-

129.

Vindt U dat men mensen die homoseksueel zijn zoveel mogelijk moet vrijlaten om te leven op hun eigen manier of bent U van mening dat zoveel mogelijk moet worden tegengegaan?

1	Zoveel mogelijk vrijlaten	334
2	Zoveel mogelijk tegengaan	
3	Geen mening	545
-

130.

Moeten homoseksuele paren dezelfde rechten krijgen als gewone echtparen bij:

a. het verkrijgen van woonruimte?

1	Ja	335
2	Neen	
3	Weet niet	757A
-

b. het adopteren van kinderen?

1	Ja	336
2	Neen	
3	Weet niet	757B
-

c. van elkaar erven?

1	Ja	337
2	Neen	
3	Weet niet	757C
-

131.
Ik ga U steeds weer verschillende soorten gezinnen of personen oplezen. Wij zouden graag van U weten wie van de twee volgens U tijdens een periode van woningschaarste een vrijkomende woning moet krijgen.

Enq.: LEES TELKENS DE TWEE GROEPEN OP:

- a. - Iemand met een gezin
- Een ongehuwde

1	Iemand met een gezin	338
2	Een ongehuwde	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	683A
-

- b. - Gezin van een gastarbeider
- Nederlands gezin

1	Gezin van een gastarbeider	339
2	Nederlands gezin	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	683B
-

- c. - Een jongere
- Een oudere

1	Een jongere	340
2	Een oudere	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	683C
-

- d. - Surinaams gezin
- Nederlands gezin

1	Surinaams gezin	341
2	Nederlands gezin	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	683D
-

- e. - Iemand met een andere huidskleur
- Een blanke

1	Iemand met een andere huidskleur	342
2	Een blanke	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	683E
-

- f. - Groot gezin
- Klein gezin

1	Een groot gezin	343
2	Een klein gezin	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	683F
-

- g. - Gezin met kinderen
- Gezin zonder kinderen

1	Een gezin met kinderen	344
2	Een gezin zonder kinderen	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	683G
-

- h. - Alleenstaande man
- Alleenstaande vrouw

1	Een alleenstaande man	345
2	Een alleenstaande vrouw	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	683H
-

132.
Veronderstel dat er twee werknemers zijn, die op één punt verschillen, maar overigens op alle andere punten gelijk zijn. Als één van hen ontslagen moet worden omdat het bedrijf slecht gaat, wie zou dat volgens U dan moeten zijn?

Enq.: LEES TELKENS DE TWEE GROEPEN OP:

- a. - Werknemer met gezin
- Ongehuwde werknemer

1	Werknemer met gezin	346
2	Ongehuwde werknemer	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	728A
-

- b. - Buitenlander
- Nederlander

1	Een buitenlander	347
2	Een Nederlander	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	728B
-

- c. - Man
- Vrouw

1	Een man	348
2	Een vrouw	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	728C
-

- d. - Surinamer
- Nederlander

1	Een Surinamer	349
2	Een Nederlander	
3	Mag geen verschil maken	
4	Weet niet	728D
-

D-882

21

ZIE OMMEZIJDE

e. - Jongere
- Oudere

- 1 Een jongere 350
2 Een oudere
3 Mag geen verschil maken
4 Weet niet 728E

f. - Blanke
- Iemand met een andere huidskleur

- 1 Een blanke 351
2 Iemand met een andere huidskleur
3 Mag geen verschil maken
4 Weet niet 728F

133.
Veronderstel nu weer eens dat er twee werknemers zijn,
die op één punt verschillen, maar overigens op alle andere
punten gelijk zijn. Als maar één van beiden in aanmerking kan
komen voor promotie, wie zou het dan moeten zijn?

Enq.: LEES WEER DE TWEE GROEPEN OP:

a. - Werknemer met gezin
- Ongehuwde werknemer

- 1 Werknemer met gezin 352
2 Ongehuwde werknemer
3 Mag geen verschil maken
4 Weet niet 729A

b. - Buitenlander
- Nederlander

- 1 Een buitenlander 353
2 Een Nederlander
3 Mag geen verschil maken
4 Weet niet 729B

c. - Man
- Vrouw

- 1 Een man 354
2 Een vrouw
3 Mag geen verschil maken
4 Weet niet 729C

d. - Surinamer
- Nederlander

- 1 Een Surinamer 355
2 Een Nederlander
3 Mag geen verschil maken
4 Weet niet 729D

e. - Jongere
- Oudere

- 1 Een jongere 356
2 Een oudere
3 Mag geen verschil maken
4 Weet niet 729E

f. - Blanke
- Iemand met een andere huidskleur

- 1 Een blanke 357
2 Iemand met een andere huidskleur
3 Mag geen verschil maken
4 Weet niet 729F

134.

Gesteld dat U mensen van een ander ras als naaste buren zou
krijgen, zou U daar dan geen enkel bezwaar tegen hebben,
zou U het accepteren maar het minder prettig vinden
of zou U zich ertegen verzetten?

- 1 Geen enkel bezwaar 358
2 Hangt ervan af
3 Minder prettig
4 Er tegen verzetten
5 Weet niet 546

135.

En hoe staat U tegenover kinderen van gastarbeiders of
Surinamers in de schoolklas waar ook Uw eigen kinderen in
zitten? Zou U daar geen enkel bezwaar tegen hebben,
zou U het accepteren, maar het minder prettig vinden
of zou U zich ertegen verzetten?

- 1 Geen enkel bezwaar 359
2 Hangt ervan af
3 Minder prettig
4 Er tegen verzetten
5 Weet niet 758

136.

En hoe staat U tegenover gastarbeiders en Surinamers als
collega's op het werk? Zou U daar geen enkel bezwaar tegen
hebben, zou U het accepteren maar het minder prettig vinden
of zou U zich ertegen verzetten?

- 1 Geen enkel bezwaar 360
2 Hangt ervan af
3 Minder prettig
4 Er tegen verzetten
5 Weet niet 759

D-882

22

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9

137.

Enq.: Geef blad BEZUINIGINGEN

Op dit blad ziet U een aantal voorzieningen die door de overheid uit belastingen en sociale premies worden betaald, of waarover de overheid veel te zeggen heeft; achter elke voorziening staat het bedrag dat daaraan door de overheid wordt uitgegeven. Stelt U zich nu eens voor dat U minister van Financiën bent en U moet op deze voorzieningen in totaal 10 miljard gulden bezuinigen; hoe zou U die bezuinigingen dan over de verschillende voorzieningen verdelen?

Het totale aantal rondjes achter elke voorziening geeft weer hoeveel er aan die voorziening wordt uitgegeven; elk rondje staat voor een half miljard gulden. Zoals U begrijpt kan een voorziening niet ineens worden afgeschaft; daarom mag U per voorziening niet meer dan 20% bezuinigen. Het aantal rondjes achter elk vertikale streepje geeft steeds het maximale bedrag aan dat U per voorziening mag bezuinigen.

U moet er bij deze vraag van uitgaan dat elke bezuiniging minder personeel en minder dienstverlening bij de betreffende voorziening betekent; er vindt dus geen verlaging van de lonen van het personeel bij deze voorzieningen plaats. Er ontstaan langere wachttijden, minder ziekenhuisbedden, grotere schoolklassen, enz.

Wilt U aangeven hoe U de bezuiniging van 10 miljard gulden over de verschillende voorzieningen zou verdelen?

U moet dus in totaal 20 rondjes van een half miljard gulden achter de vertikale streepjes wegstrepen.

(Enq.: LET OP DAT ONDERVRAAGDE PRECIES 20 RONDJES WEGSTREEPT!)

Enq.: Streep nu in onderstaand schema het aantal weggestreepte rondjes per voorziening aan!

	1	2	3	4	5	6	GEEN	
- Politie en justitie	☐	☐					☐	701A 367
- Kleur-, lager en middelbaar onderwijs . . .	☐	701B						
- Hoger beroepsonderwijs	☐	☐	☐				☐	701C
- Bejaardenzorg	☐	☐	☐				☐	701D
- Geestelijke gezondheidszorg	☐	☐					☐	701E
- Ziekenhuizen en specialistische hulp	☐		☐	701F				
- Gezondheidszorg buiten het ziekenhuis . .	☐	☐					☐	701G
- Bestuur en administratie door het Rijk. . .	☐	☐	☐	☐			☐	701H
- Bestuur en administratie door gemeenten en provincies	☐	☐	☐	☐			☐	701I
- Sport, rekreatie en kunst.	☐	☐					☐	701J
- Defensie	☐		☐	701K				

138.

Enq.: Geef KAART 13.

Bij de vorige vraag heeft U 10 miljard gulden op een aantal voorzieningen bezuinigd; er zijn natuurlijk veel meer manieren mogelijk om te bezuinigen. Stelt U zich nu eens voor dat U die 10 miljard gulden opnieuw moet verdelen; op kaart 13 ziet U een drietal mogelijkheden om op grote uitgavenposten van de overheid te bezuinigen, namelijk:

1. De voorzieningen minder personeel geven
2. Bezuinigen op de lonen van het personeel bij de voorzieningen
3. Bezuinigen op een aantal uitkeringen, zoals WW, AOW, Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, Ziekewet, Kinderbijslag, Huursubsidies, enz.

Hoe zou U die 10 miljard gulden over dit drietal bezuinigingsmogelijkheden verdelen? U mag dat nu doen in hele miljarden.

(Enq.: LET OP DAT ONDERVRAAGDE PRECIES
10 MILJARD GULDEN BEZUINIJT!)

Aantal perso-neels-leden	Lonen van het personeel	Uitke-ringen
702A	702B	702C
NIETS BEZUINIGEN OP		
1 miljard	☐	☐
2 miljard	☐	☐
3 miljard	☐	☐
4 miljard	☐	☐
5 miljard	☐	☐
6 miljard	☐	☐
7 miljard	☐	☐
8 miljard	☐	☐
9 miljard	☐	☐
10 miljard	☐	☐

ZIE OMMEZIJDE

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

D-882

23

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Enq.: Laat ondervraagde vraag 139 zelf lezen.

139.

Tenslotte een vraag over Uw inkomen.

Wij begrijpen goed dat U deze vraag wellicht beschouwt als te persoonlijk. Niettemin zouden wij het op prijs stellen als U zoudt willen aangeven wat ongeveer het bruto inkomen van U en/of Uw gezin is. Wij zijn echt niet geïnteresseerd in Uw exacte inkomen, maar willen slechts een grove indruk krijgen.

Nogmaals willen wij er U hier op wijzen dat alle gegevens door ons strikt vertrouwelijk zullen worden behandeld! Uw inkomensoopgave wordt slechts voor statistische doeleinden gebruikt!

Het gaat hier om Uw jaar-inkomen (bruto) of het bruto jaar-inkomen van Uw gezin of het gezin waar toe U behoort (als meer gezinsleden een inkomen hebben).

☐	1 Minder dan f. 6.000,- per jaar (dit is f. 500,- per maand of f. 125,- per week)	371
☐	2 Vanaf f. 6.000,- t/m f. 12.000,- per jaar (dit is tussen f. 500,- en f. 1.000,- per maand of tussen f. 125,- en f. 250,- per week)	
☐	3 Vanaf f. 12.000,- t/m f. 18.000,- per jaar (dit is tussen f. 1.000,- en f. 1.500,- per maand of tussen f. 250,- en f. 375,- per week)	
☐	4 Vanaf f. 18.000,- t/m f. 24.000,- per jaar	
☐	5 Vanaf f. 24.000,- t/m f. 30.000,- per jaar	
☐	6 Vanaf f. 30.000,- t/m f. 40.000,- per jaar	
☐	7 Vanaf f. 40.000,- t/m f. 50.000,- per jaar	
☐	8 Vanaf f. 50.000,- t/m f. 60.000,- per jaar	
☐	9 Vanaf f. 60.000,- t/m f. 80.000,- per jaar	
☐	0 Meer dan f. 80.000,- per jaar	
☐	11 Wil niet zeggen	
☐	12 Geen inkomen → vraag 141	462

140.

Door wie allemaal, met inbegrip van Uzelf, wordt dit inkomen verdien?

(Enq.: Meerdere antwoorden mogelijk!)

☐	1 Man / vader	372
☐	2 Vrouw / moeder	
☐	3 1 kind	
☐	4 2 kinderen	
☐	5 3 of meer kinderen	930

141.

Hoe is de samenstelling van het huishouden waar U lid van bent?

☐	1 Echtpaar met kinderen	373
☐	2 Echtpaar zonder kinderen	
☐	3 Ongehuwd samenwonend met kinderen	
☐	4 Ongehuwd samenwonend zonder kinderen	
☐	5 Vader met kinderen	
☐	6 Moeder met kinderen	
☐	7 Alleenstaande	
☐	8 Nog anders	684

142.

Wat is de postcode van dit adres? Als U het niet precies weet, kunt U het dan misschien aan een huisgenoot vragen of het ergens even opzoeken?

CIJFERS

1e cijfer	2e cijfer	3e cijfer	4e cijfer
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
0			

LETTERS

1e letter	2e letter	3e letter	4e letter
A			
B			
C			
D			
E			
F			
G			
H			
I			
J			
K			
L			
M			
N			
O			
P			
Q			
R			
S			
T			
U			
V			
W			
X			
Y			
Z			

A 379

J 385

391

S 24

D-882

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

B

Onderzoek D-883

CULTURELE VERANDERINGEN IN NEDERLAND (1985)

- 1 EERSTE PERSOON
2 TWEEDE PERSOON
-

12

143.
Ondervraagde is:

- 1 MAN / JONGEN
2 VROUW / MEISJE
-

14
001144.
Zijn / haar leeftijd is:

Enq.: Streep de tientallen in de linker-, de eenheden in de rechter kolom aan.

Tien-tallen	Een-heden
:	1
:	2
:	3
:	4
:	5
:	6
:	7
:	8
:	9
0	002

16

145.
Enq.: Streep kode welstand aan!

- 1 Welgesteld
2 Middenklasse
3 Minder gesitueerd / hogere volksklasse
4 Minst gesitueerd / lagere volksklasse
-

17
004146.
Waar heeft U voornamelijk Uw jeugd doorgebracht?

- 1 In of vlakbij Amsterdam, Rotterdam, Den Haag of Utrecht
2 In of vlakbij een andere grote stad van meer dan 100.000 inwoners
3 In of vlakbij een kleinere stad: ca. 50.000 – 100.000 inwoners
4 Op het platteland / in een dorp
5 Kan niet zeggen
6 Niet in Nederland
-

18
005147.
Enq.: Indien ondervraagde GEZINSHOOFD of HUISVROUW of ALLEENSTAANDE is:

Welke opleiding heeft Uw vader het laatst voltooid?

- 1 Lagere school
2 Lagere school plus vakschool, huishoudschool of avondschool
3 MULO, 3-jarige HBS, MAVO, handelsschool
4 MULO, 3-jarige HBS, MAVO, handelsschool plus vak- of avondopleiding
5 5-jarige HBS, HAVO, VWO, Lyceum, Gymnasium, Kweekschool, Atheneum
6 5-jarige HBS, HAVO, VWO, Lyceum, Gymnasium, Kweekschool, Atheneum plus vak- of avondopleiding
7 Universiteit, Technische Hogeschool, Notariaat, Accountancy, etc.
8 Weet niet
-

010

148.
Ondervraagde heeft momenteel:

- 1 Geen werkkring → naar vraag 149
2 Wel werkkring → naar vraag 150
-

20

149.
Ondervraagde is:

- 1 Wel huisvrouw → naar vraag 150
2 Geen huisvrouw → naar vraag 152
-

21

150.
Denkt U of Uw man dat hij (zij) in de komende jaren nog werkloos zal worden?

- 1 Ja
2 Neen
3 Weet niet
-

051

151.
Denkt U dat U in de toekomst werk zult kunnen krijgen dat (nog) meer naar Uw zin is?

- 1 Ja
2 Waarschijnlijk wel
3 Waarschijnlijk niet
4 Neen
5 Weet niet
6 Geen behoefte aan
-

052

152.
Ziet U nog kansen om in het leven vooruit te komen?

- 1 Ja
2 Neen
3 Weet niet
-

055

D-883
1985

Enq.: Streep hier interviewnr. aan!

ZIE OMMEZIJDE

153.

Gelooft U dat U zelf in ons land tegenwoordig door eigen inspanning hoger op zoudt kunnen komen of niet?

☐	1 Wel	25
☐	2 Niet	
☐	3 Weet niet	057

154.

Sommige mensen zijn van mening, dat de opvattingen over gedrag en zeden in ons land steeds meer achteruit gaan, anderen vinden juist dat het er beter op wordt. Wat is Uw mening hierover?

☐	1 Gaat vooruit	26
☐	2 Gedeeltelijk vooruit / gedeeltelijk achteruit	
☐	3 Blijft ongeveer gelijk	
☐	4 Gaat achteruit	
☐	5 Geen mening	092

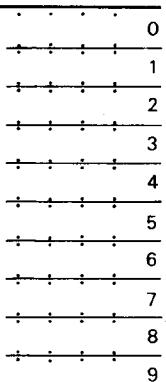
155.

Vindt U dat de overheid over meer of minder geld moet kunnen beschikken om allerlei openbare voorzieningen mogelijk te maken?

☐	1 Veel meer	27
☐	2 Een beetje meer	
☐	3 Laten zoals nu	
☐	4 Een beetje minder	
☐	5 Veel minder	
☐	6 Geen mening	096

D-883

2

Enq.: Laat ondervraagde de nu volgende vragen zelf lezen en het antwoord van zijn/haar keuze aanwijzen of opnoemen. U streept de betreffende code aan.

156.

Bent U ervoor of ertegen dat:

de overheid ingrijpende maatregelen neemt, zodat iedereen werkelijk gelijke kansen krijgt om iets in de maatschappij te bereiken

de overheid ingrijpende maatregelen neemt om de verschillen in inkomens te verkleinen

de overheid ingrijpende maatregelen neemt om de verschillen in bezit te verkleinen

Sterk voor Voor Niet voor, niet tegen Tegen Sterk tegen

Geen mening

097 33

098

099

157.
Hier volgen een aantal vragen over maatregelen die de overheid zou kunnen nemen. Wilt U aangeven of U het met deze maatregelen sterk eens bent, het ermee eens bent, het ermee oneens bent of het ermee sterk oneens bent?

Sterk mee eens Mee eens Noch mee eens, noch mee oneens Mee oneens Sterk mee oneens

Geen mening

102 39

104

106

108

123

DE OVERHEID MOET:

ondernemingen verplichten werknemers even sterk te laten meedelen in de winst als de aandeelhouders

na loonsverhogingen de prijzen strak in de hand houden

de bodemschatten zoals aardolie en aardgas geheel zelf exploiteren

de grote industrieën en ondernemingen nationaliseren

fusies in het bedrijfsleven controleren

Sterk verhogen Een beetje verhogen Laten zoals nu Een beetje verlagen Sterk verlagen

Geen mening

113 45

115

117

DE OVERHEID MOET:

het bedrag dat uitgegeven wordt aan ontwikkelingshulp

de indirekte belastingen op genotmiddelen

de indirekte belastingen op dagelijkse levensbehoeften

Enq.: Nu gaat U weer de vragen oplezen.
Ondervraagde leest NIET meer mee.

158.

Als U aan Uw eigen scholing, opleiding en praktijkervaring denkt,
vindt U dan dat U een inkomen hebt dat daarmee
in overeenstemming is? Of is het te hoog of te laag?

1	Is te hoog
2	Is voldoende
3	Is te laag
4	Geen inkomen
5	Weet niet

46

151

159.
Enq.: Geef KAART 14.

Op deze kaart wordt steeds het een en ander genoemd. Wilt U mij voor elk afzonderlijk zeggen
of U vindt dat iedereen in ons land vrij moet zijn om te doen wat erop staat of dat die vrijheid volgens U
op de een of andere manier moet worden beperkt? We beginnen met A. Moet dat vrij zijn?

Moet vrij zijn

Ja Neen Weet niet

A. Gebouwen bezetten (b.v. scholen of de universiteit)
om gerechtvaardigde eisen kracht bij te zetten

183 49

B. In het openbaar zeggen wat men wil

185

D-883

4

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9

Enq.: Neem de onderstaande instructie zelf goed door en leg aan de ondervraagde uit hoe de vragen ingevuld moeten worden; laat de ondervraagde de vragen zelf lezen en vraag of hij/zij het antwoord van zijn/haar keuze wil aanwijzen. U streept dan de betreffende code aan.

160.

Nu volgt een aantal vragen die op het eerste gezicht wat ingewikkeld lijken. LET NU EVEN GOED OP! Hieronder komen steeds twee uitspraken naast elkaar voor. Het is de bedoeling dat U eerst beide uitspraken leest en daarna bepaalt met welke van beide uitspraken U het het meest eens bent. Als U uw keuze bepaald hebt wijst U één van de drie vakjes aan, die het dichtst bij deze uitspraak staan, en wel: Als U het veel meer met één van beide uitspraken eens bent, wijst U het vakje aan dat het dichtst bij deze uitspraak staat, waar boven staat: veel meer mee eens; bent U bijvoorbeeld het veel meer met de linker- dan de rechter uitspraak eens dan wijst U het meest linkse vakje aan. Bent U iets minder beslist in uw keuze, dan wijst U het vakje aan wat een beetje meer naar het midden staat, waar boven staat: meer mee eens; bent U het met één van beide uitspraken een beetje meer eens dan met de ander, dan wijst U het vakje aan "een beetje meer mee eens", dat aan de kant van de betreffende uitspraak staat.

ALLEEN ALS U BESLIST GEEN KEUZE KUNT MAKEN MOET U HET MIDDELSTE VAKJE AANWIJZEN! EN ALLEEN ALS U HELEMAAL GEEN MENING HEEFT OVER BEIDE UITSPRAKEN KUNT U HET VAKJE AANWIJZEN LINKS NAAST ELK PAAR UITSPRAKEN, WAAR BOVEN STAAT: Geen mening. PROBEERT U ECHTER ZOVEEL MOGELIJK EEN MENING TE VORMEN. GA DAARBIJ AF OP UW EERSTE REAKTIE. DENKT U BESLIST NIET TE LANG NA BIJ ELKE VRAAG.
DIT IS NIET DE BEDOELING VAN HET ONDERZOEK en zou ook te veel tijd vergen.

Geen mening		Veel meer mee eens	Meer mee eens	Beetje meer mee eens	Met beide evenveel (on) eens	Beetje meer mee eens	Meer mee eens	Veel meer mee eens			
	De gewoonten en tradities in de maatschappij hebben een voor de mens onmisbare waarde	1							1	De gewoonten en tradities in de maatschappij belemmeren de mensen veelal in hun vrijheid	57
	Het handhaven van orde en rust is essentieel voor een goede ontwikkeling van de samenleving	2							2	Voor een goede ontwikkeling van de samenleving is het essentieel dat allerlei groepen de orde en rust van tijd tot tijd verstoren en hervormingen eisen	247
	Men moet pas veranderingen in de maatschappij gaan aanbrengen als dat noodzakelijk is gebleken	3							3	Men moet proberen om de maatschappij zoveel mogelijk te veranderen om bepaalde idealen te verwesenlijken	248
	Bij het aanbrengen van veranderingen in de samenleving moet men zich vooral laten leiden door wat de geschiedenis ons geleerd heeft	4							4	Bij het aanbrengen van veranderingen in de samenleving moet men zich uitsluitend laten leiden door de doeleinden die men zich gesteld heeft	249
	Maatschappelijke veranderingen moeten er vooral op gericht zijn de goede dingen uit het verleden te herstellen, die in de huidige tijd verloren zijn gegaan	5							5	Maatschappelijke veranderingen moeten er vooral op gericht zijn de verouderde ideeën uit het verleden, die in de huidige tijd nog doorleven, uit de weg te ruimen	250
	Een betere maatschappij kan alleen bereikt worden door de huidige sociale structuur radикаal te veranderen	6							6	Een betere maatschappij kan het beste bereikt worden door binnen de huidige maatschappij geleidelijk hervormingen aan te brengen	251
	Als men de vrijheid van de ondernemer gaat inperken zullen ook andere vrijheden verloren gaan	7							7	Beperking van de ondernemersvrijheid houdt geen gevaar in voor het verloren gaan van andere vrijheden	252
	In een kapitalistische maatschappij worden de behoeften van de mensen in het algemeen best bevredigd	8							8	In een kapitalistische maatschappij worden de mensen vaak allerlei kunstmatige behoeften opgedrongen	253
	Veel overheidsbemoeienis leidt alleen maar tot bureaucratie en verlamming van het economisch leven	9							9	Veel overheidsbemoeienis leidt tot planning en daardoor tot een efficiëntere economie	254
	Het particulier initiatief vormt de motor van een bloeiende economie	0							0	Een bloeiende economie kan pas ontstaan indien de overheid het particulier initiatief aan bepaalde regels bindt	255
	In een maatschappij gebaseerd op het vrije ondernemerschap wordt meestal te weinig aandacht besteed aan noodzakelijke openbare voorzieningen	11							11	In een maatschappij gebaseerd op het vrije ondernemerschap wordt het welzijn van allen meestal het beste bevorderd	256
	De bestaande maatschappelijke verhoudingen zijn economisch gezien grotendeels onvermijdelijk	12							12	De bestaande maatschappelijke verhoudingen komen tot stand door een economische politiek die veranderd kan worden	257

Enq.: Ga verder met deze vraag op de volgende pagina!

ZIE OMMEZIJDE

Geen
mening

Veel
meer
mee eens

Meer
mee eens

Beetje
meer
mee eens

Met beide
evenveel
(on) eens

Beetje
meer
mee eens

Meer
mee eens

Veel
meer
mee eens

Vervolg vraag 160.

Overheidszorg van de wieg tot het graf leidt tot verslapping van het bestaan

1 Overheidszorg verschafft velen de zekerheid die nodig is om je volledig te kunnen ontplooien 65 258

De meeste mensen zijn alleen bereid zich in te spannen als dat leidt tot een hoger inkomen

2 De meeste mensen zijn bereid zich in te spannen als dat nodig is, ook al leidt dit niet tot een hoger inkomen 259

| | 0

De bestaande maatschappelijke verschillen tussen mensen zijn voornamelijk het gevolg van de ongelijke kansen die mensen krijgen om zich te ontwikkelen

3 De bestaande maatschappelijke verschillen tussen mensen zijn voornamelijk het gevolg van verschillen in aangeboren bekwaamheid 260

| | 1

Het bestaan van klassen en standen is onrechtvaardig

4 Het bestaan van klassen en standen is noodzakelijk voor het welzijn van allen 261

| | 3

De belangrijkste maatschappelijke tegenstelling wordt nog steeds gevormd door die tussen de verschillende maatschappelijke klassen

5 In de huidige maatschappij heersen geen belangrijke tegenstellingen meer tussen de verschillende maatschappelijke klassen 262

| | 5

Alle maatschappelijke groeperingen kunnen harmonisch naast elkaar bestaan zonder dat daarvoor de bestaande sociale verhoudingen gewijzigd behoeven te worden

6 Willen alle maatschappelijke groeperingen harmonisch naast elkaar kunnen bestaan, dan moeten de bestaande sociale verhoudingen grondig gewijzigd worden 263

| | 7

Door de bestaande gezagsverhoudingen in de samenleving worden veel mensen in hun vrijheid beperkt

7 De bestaande gezagsverhoudingen in de samenleving zijn het meest geschikt voor het welzijn van allen 264

| | 9

Voor een gezonde maatschappij is het nodig dat er een kleine groep van bekwaame mensen is die de leiding uitoefent

8 In een goede maatschappij is het noodzakelijk dat iedereen kan mee beslissen over zaken waar hij direct of indirekt bij betrokken is 265

D-883

Volledige democratie is onmogelijk omdat mensen nu eenmaal zulke verschillende bekwaamheden hebben

9 Dat mensen verschillende bekwaamheden hebben maakt volledige democratie in het geheel niet onmogelijk 266

Wil de mens zich geheel kunnen ontplooien dan kan hij het best leven volgens de gewoonten en tradities van de maatschappij

0 Wil de mens zich geheel kunnen ontplooien dan kan hij zich beter niet aanpassen aan de gewoonten en tradities van de maatschappij 267

| | 6

Als een maatschappelijke instelling langere tijd heeft kunnen bestaan is zij waarschijnlijk waarder voor de mens

11 Als een maatschappelijke instelling langere tijd heeft bestaan liggen er waarschijnlijk grotendeels verouderde ideeën in opgesloten 268

| | 0

De oorzaak van de meeste maatschappelijke wantoestanden zoals oorlog en armoede ligt voornamelijk bij de mens zelf

12 De oorzaak van de meeste maatschappelijke wantoestanden zoals oorlog en armoede ligt voornamelijk opgesloten in de wijze waarop de maatschappij is ingericht 269

| | 3

De maatschappij is veel te ingewikkeld om op basis van ideeën door mensen werkelijk verbeterd te kunnen worden

13 Het is goed mogelijk om op basis van bepaalde ideeën de maatschappij werkelijk te verbeteren 73 270

| | 1

Enq.: Ga verder met deze vraag op de volgende pagina!

| | 2

| | 3

| | 4

| | 5

| | 6

| | 7

| | 8

| | 9

Geen
mening

Veel
meer
mee eens
Meer
mee eens
Beetje
meer
mee eens
Met beide
evenveel
(on)een
Beetje
meer
mee eens
Meer
mee eens
Veel
meer
mee eens

Vervolg vraag 160.

☐	Maatschappelijke veranderingen kunnen het best worden aangebracht door wijze mannen	1	☐	1 Maatschappelijke veranderingen kunnen het best worden aangebracht door gewone mensen die er direct bij betrokken zijn	81
☐	Allerlei maatschappelijke ontwikkelingen moeten welbewust en planmatig worden omgebogen	2	☐	2 Bewust aangebrachte veranderingen moeten in overeenstemming zijn met aan de gang zijnde maatschappelijke ontwikkelingen	0
☐	Men moet eerst zijn maatschappelijke plichten vervullen, voordat men aanspraak kan maken op zijn rechten	3	☐	3 Ieder mens heeft dezelfde rechten; ook zij die hun plichten niet altijd kunnen nakomen	1
☐	De kwaliteit van een samenleving kan men beoordelen op grond van algemeen geldige beginselen	4	☐	4 De kwaliteit van een samenleving is niet te beoordelen op grond van algemeen geldige beginselen	2
☐	Wettelijk gezag kan pas worden aanvaard als de gezagsdragers aanvaardbaar zijn voor de bevolking	5	☐	5 Men dient het wettelijk gezag te aanvaarden onafhankelijk wat men ervan vindt	3
☐	Belangrijke beslissingen op politiek gebied moeten door de bevolking als geheel worden genomen	6	☐	6 Belangrijke beslissingen op politiek gebied moeten door het wettelijk gezag worden genomen	4
☐	Voor zover dat van belang is voor de maatschappij moet het persoonlijk bezit/eigendom worden afgeschaft	7	☐	7 Iedereen mag met zijn bezit/eigendom doen wat hij/zij wil; ook al heeft dat nadelige gevolgen voor de maatschappij	5
☐	Verschillen in bezit/eigendom worden niet gerechtvaardigd door verschillen in maatschappelijke prestaties	8	☐	8 Verschillen in bezit/eigendom worden gerechtvaardigd door verschillen in maatschappelijke prestaties	6
☐	Verschillen in bezit/eigendom komen tot stand doordat de sterkeren in de maatschappij de zwakkeren kunnen overheersen	9	☐	9 Het is volkomen natuurlijk dat er verschillen in bezit/eigendom bestaan	7
☐	De overheid moet zo min mogelijk ingrijpen in de natuurlijke maatschappelijke ontwikkeling	0	☐	0 De overheid moet de maatschappelijke ontwikkeling zoveel mogelijk richting geven en bijsturen	8
☐	De belangrijkste taak van de overheid ligt op het sociaal-economisch terrein	11	☐	11 De belangrijkste taak van de overheid ligt op het gebied van het handhaven van de zedelijkhed, orde en rust	9
☐	Het overheidsbeleid moet voornamelijk worden bepaald door bekwame en wijze politici	12	☐	12 Het overheidsbeleid moet voornamelijk worden bepaald door wat er bij de bevolking leeft	0
☐	De overheid moet het particuliere bezit indien nodig ten gunste van het algemeen belang aanwenden	13	☐	13 De overheid moet te allen tijde het particuliere bezit respecteren	1
☐	De burgers moeten zoveel mogelijk voor zichzelf zorgen	14	☐	14 De overheid moet de burgers zoveel mogelijk helpen	2
☐	De overheidszorg moet zo uitgebreid mogelijk zijn	15	☐	15 De overheidszorg moet zo beperkt mogelijk zijn om mensen zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid te laten	3

ZIE OMMEZIJDE

D-883

Enq.: Nu gaat U weer de vragen oplezen.
Ondervraagde leest NIET meer mee.

161.
Heeft U met veel overtuiging op de partij van Uw keuze gestemd?
Of met enige overtuiging? Of zonder overtuiging?

☐	1 Veel overtuiging	90
☐	2 Enige overtuiging	
☐	3 Zonder overtuiging	
☐	4 Geen mening	281

162.
Er zijn mensen die lang van te voren weten op welke partij zij zullen stemmen, anderen bepalen hun keus op het laatste moment en weer anderen stemmen blanco of ongeldig.

Tot welke groep zou U zichzelf willen rekenen?

(Enq.: Deze vraag ook stellen als de ondervraagde nog niet heeft gestemd!)

☐	1 Lang van te voren	91
☐	2 Laatste moment	
☐	3 Blanco / ongeldig	
☐	4 Weet niet	282

163.
Ik zal U enkele zinnen voorlezen over de partij waarop U gestemd heeft.
Wilt U zeggen of dit volgens U wel of niet waar is?

(Indien waar:)

Is dat voor U ook een reden geweest om op deze partij te stemmen?

A. Deze partij komt op voor mensen zoals ik

Is niet waar	Wel reden	Geen reden	Geen mening	
--------------	-----------	------------	-------------	--

☐	☐	☐	☐	296 95
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------

B. Men zou het mij kwelijk nemen als ik niet op deze partij stemde

☐	☐	☐	☐	297
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	-----

C. Ik ben gewend op deze partij te stemmen

☐	☐	☐	☐	299
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	-----

D. Mijn beginsel eist dat ik op deze partij stem

☐	☐	☐	☐	302
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	-----

E. Deze partij doet iets aan de verbetering van de samenleving

☐	☐	☐	☐	303
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	-----

164.
Men zegt wel dat de kamerleden in ons land weinig begrip hebben van wat er onder de mensen leeft.
Bent U het daar volkomen, in grote lijnen of niet mee eens?

☐	1 Volkomen mee eens	99
☐	2 In grote lijnen mee eens	
☐	3 Niet mee eens	
☐	4 Weet niet	324

D-883

8

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9

Enq.: Laat ondervraagde de nu volgende vragen zelf lezen en het antwoord van zijn/haar keuze aanwijzen of opnoemen.
U streept de betreffende code aan.

165.
Nu volgt een aantal uitspraken waarvan U steeds kunt aangeven of U het er sterk mee eens bent,
mee eens bent, het ermee oneens bent of het er sterk mee oneens bent.
Alleen als U het beslist noch eens / noch oneens bent met een uitspraak, moet U het middelste hokje aanwijzen.
Alleen als U beslist geen enkele mening hebt over een uitspraak, wijst U het vakje "Geen mening" aan.

	Sterk mee eens	Mee eens	Noch mee eens, noch mee oneens	Mee oneens	Sterk mee oneens	Geen mening		
De vakbonden moeten een veel hardere politiek voeren, willen zij de belangen van de werknemers werkelijk kunnen behartigen . . .	☐	☐	☐	☐	☐	☐	340	105
De vakbonden moeten hun leden adviseren op bepaalde partijen te stemmen die de belangen van de werknemers het best behartigen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	341	
Om de bevolkingstoename tegen te gaan moet het toepassen van geboortebeperking sterk worden gepropageerd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	348	
Het is meestal om het bestwil van teenagers als ze doen wat hun ouders zeggen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	353	
Het belangrijkste dat men kinderen kan leren is algehele gehoorzaamheid aan hun ouders	☐	☐	☐	☐	☐	☐	354	
Het is vanzelfsprekend dat kinderen eerbild en respect voor hun ouders hebben	☐	☐	☐	☐	☐	☐	355	

166a.
Zoals U weet worden de mensen vaak ingedeeld
in de arbeidersklasse, de lagere middenklasse,
de hogere middenklasse en de hogere klasse.
Tot welke groepering rekent U Uzelf
(en/of Uw gezin)?

☐	1 Arbeidersklasse	106
☐	2 Lagere middenklasse	
☐	3 Hogere middenklasse	
☐	4 Hogere klasse	
☐	5 Geen mening	367

INDIEN U NIET BIJ UW OUDERS THUIS
WOONT, ook vraag 166b beantwoorden.

☐	1 Arbeidersklasse	107
☐	2 Lagere middenklasse	
☐	3 Hogere middenklasse	
☐	4 Hogere klasse	
☐	5 Geen mening	368

D-883

9

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

ZIE OMMEZIJDE

Enq.: Nu gaat U weer de vragen oplezen. Ondervraagde leest NIET meer mee.

167.
Er zijn verschillende manieren waarop mensen hun verontwaardiging of afkeuring over beslissingen en maatregelen, bijvoorbeeld van de regering, kunnen uiten. Ik zal er een paar noemen.
Wilt U aangeven of U ze goedkeurt of niet?

- a. Staken als de regering de sociale uitkeringen wil verlagen. Keurt U dat goed of keurt U dat af?

☐	1	Keurt goed	108
☐	2	Kan niet veel schelen	
☐	3	Keurt af	
☐	4	Weet niet	634

- b. Een groep mensen, die moeilijk aan een geschikte woning kunnen komen, kraakt een leegstaand pand. Keurt U dat goed of keurt U dat af?

☐	1	Keurt goed	109
☐	2	Kan niet veel schelen	
☐	3	Keurt af	
☐	4	Weet niet	635

- c. Een groep mensen, die bang zijn voor de gevaren van kernenergie, blokkeert de toegang tot een kerncentrale. Keurt U dat goed of keurt U dat af?

☐	1	Keurt goed	110
☐	2	Kan niet veel schelen	
☐	3	Keurt af	
☐	4	Weet niet	637

Nu even iets anders.

168.
Kunt U mij een aantal namen noemen van ministers die in de huidige regering zitten?

Enq.: NIET HELPEN. STREEP AAN INDIEN
JUISTE NAAM GENOEMD.

☐	1	van Aardenne	111
☐	2	Braks	
☐	3	Brinkman	
☐	4	van den Broek	
☐	5	Deetman	
☐	6	de Koning	
☐	7	Korthals Altes	
☐	8	Lubbers	
☐	9	Rietkerk	
☐	0	Ruding	1
☐	11	de Ruiter	2
☐	12	Schoo	3
☐	1	Smit-Kroes	4
☐	2	Winsemius	415

169.
Enq.: Geef KAART 15.

Nu wil ik U nog iets vragen over milieuverontreiniging of, gemakkelijker gezegd, vervuiling van lucht, water en bodem. Maakt U zich wel eens zorgen over zulke vervuiling? U kunt Uw antwoord geven aan de hand van deze kaart.

☐	1	Zeer veel	113
☐	2	Veel	
☐	3	Tamelijk	
☐	4	Weinig	
☐	5	Helemaal niet	427

D-883

170.
Vindt U dat er op het ogenblik genoeg, te weinig of te veel wordt gedaan tegen die vervuiling?

☐	1	Te veel	114
☐	2	Genoeg	
☐	3	Te weinig	428

10

. . . . 0
+ + + + 1
+ + + + 2
+ + + + 3
+ + + + 4
+ + + + 5
+ + + + 6
+ + + + 7
+ + + + 8
. . . . 9

171.

Enq.: Laat ondervraagde de nu volgende uitspraken zelf lezen en aangeven in hoeverre hij/zij het met de betreffende uitspraak eens is.

Er zijn twee soorten mensen: sterken en zwakken

Volkomen mee eens	In grote lijnen mee eens	Noch mee eens, noch mee oneens	Eigenlijk niet mee eens	Helemaal niet mee eens
-------------------	--------------------------	--------------------------------	-------------------------	------------------------

Geen mening

430 120

De meeste mensen vallen tegen als je ze beter leert kennen

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

431

Men moet misdadigers niet in de eerste plaats straffen maar men moet vooral proberen ze te veranderen

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

433

Jonge mensen komen vaak in opstand tegen maatschappelijke toestanden die zij onrechtvaardig vinden; als zij ouder worden moeten zij zich echter bij de realiteit neerleggen

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

434

Tegenwoordig weet je bijna niet meer wie je werkelijk kunt vertrouwen.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

436

Onze sociale problemen zouden grotendeels zijn opgelost als we op de één of andere manier de misdadige, onmaatschappelijke en zwakzinnige elementen uit de samenleving zouden kunnen verwijderen

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

437

Wat we nodig hebben zijn minder wetten en instellingen en meer moedige, onvermoeibare en toegewijde leiders waar het volk vertrouwen in kan hebben.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

439

In het algemeen gesproken is Nederland een beter land dan de meeste andere landen

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

441

Een belangrijke taak voor het onderwijs is het bijbrengen van vaderlandsliefde aan de leerlingen.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

442

Iedere Nederlander dient de nodige eerbied in acht te nemen tegenover onze nationale symbolen zoals de vlag en het volkslied.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

443

Bij het streven naar internationale samenwerking moeten wij ervoor oppassen dat er geen typisch Nederlandse levenswijzen verloren gaan

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

444

Sexuele misdadigers moet men niet in de eerste plaats straffen maar proberen te genezen.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

445

Er zijn zoveel verschillende opvattingen over wat goed en wat verkeerd is dat je soms niet meer weet waar je aan toe bent.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

446 126

ZIE OMMEZIJDE

Alles verandert hedentijdse zo snel dat men vaak nauwelijks meer weet wat goed en wat slecht is.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

447

De toekomst is zo onzeker dat het maar het beste is van de ene dag in de andere te leven.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

448

Om in onze maatschappij vooruit te komen moet men wel over een grote dosis geluk beschikken

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

449

Mensen met minder goede manieren kunnen niet verwachten dat mensen die wel goede manieren hebben met hen om willen gaan

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

454

De laatste tijd wordt men steeds meer achtervolgd door mensen die zich bemoeien met zaken die persoonlijk en privé behoren te blijven.

☐				
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

456

D-883

II

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

172.

a. Beschouwt U zichzelf als behoudend of konservatief, of als meer vooruitstrevend of progressief?

1 Zeer behoudend	127
2 Gematigd behoudend	
3 Geen van beide	
4 Gematigd vooruitstrevend	
5 Zeer vooruitstrevend	
6 Geen mening	457

b. Beschouwt U zichzelf in politiek opzicht als liberaal of meer als anti-liberaal?

1 Zeer liberaal	128
2 Gematigd liberaal	
3 Geen van beide	
4 Gematigd anti-liberaal	
5 Zeer anti-liberaal	
6 Geen mening	458

c. Beschouwt U zichzelf als socialistisch of als anti-socialistisch?

1 Zeer socialistisch	129
2 Gematigd socialistisch	
3 Geen van beide	
4 Gematigd anti-socialistisch	
5 Zeer anti-socialistisch	
6 Geen mening	459

d. Beschouwt U zichzelf als traditioneel of als modern?

1 Zeer traditioneel	130
2 Gematigd traditioneel	
3 Geen van beide	
4 Gematigd modern	
5 Zeer modern	
6 Geen mening	460

e. Beschouwt U zichzelf als "links" of als "rechts"?

1 Zeer links	131
2 Gematigd links	
3 Geen van beide	
4 Gematigd rechts	
5 Zeer rechts	
6 Geen mening	461

Enq.: Nu gaat U weer de vragen oplezen.
Ondervraagde leest NIET meer mee.

173. Hebt U ooit op een bijeenkomst gesproken om een bepaald standpunt naar voren te brengen?

1 Ja	132
2 Neen	
3 Weet niet	493

174. Hebt U ooit naar een krant geschreven om een bepaald standpunt naar voren te brengen?

1 Ja	133
2 Neen	
3 Weet niet	494

175.

Eng.: LEES OP: Nu nog wat over ontwikkelingshulp.

Eng.: Geef KAART 16.

Met welke van de volgende beweringen bent U het 't meest eens?

1 A. Meer ontwikkelde landen zoals Nederland zijn best in staat om gereeld financieel bij te dragen aan de hulp voor onderontwikkelde landen, ook al zou het in eigen land een tijdje minder goed gaan met de welvaart

2 B. Meer ontwikkelde landen zoals Nederland zijn alleen in jaren van voorspoed in staat om gereeld financieel bij te dragen aan de hulp voor onderontwikkelde landen

3 C. Meer ontwikkelde landen zoals Nederland zijn alleen maar af en toe in staat om financieel bij te dragen aan de hulp voor onderontwikkelde landen

4 Tegen elke ontwikkelingshulp
(Enq.: Dit staat niet op de kaart; alleen aanstrekken indien spontaan genoemd.)

5 D. Weet niet

176.

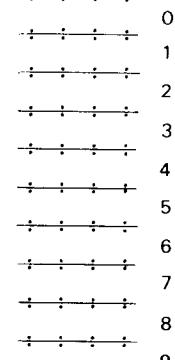
Als iedereen van zijn inkomen gemiddeld 1% zou afstaan voor hulp aan ontwikkelingslanden, vindt U dat dan te veel, te weinig of net goed?

(Enq.: Bij "TE VEEL" resp. "TE WEINIG": doorvragen met:) Vindt U dit veel te veel of een beetje te veel? Respectievelijk: vindt U dit veel te weinig of een beetje te weinig?

1 Veel te veel	135
2 Een beetje te veel	
3 Net goed	
4 Een beetje te weinig	
5 Veel te weinig	
6 Geen oordeel	502

D-883

12

Enq.: LEES OP: Tenslotte iets over kwesties ten aanzien van gezin en sexualiteit.

177.
Een echtpaar wil bewust geen kinderen terwijl er medisch geen enkel bezwaar is. Kunt U een dergelijk standpunt billijken of vindt U het onaanvaardbaar?

☐	1 Kan billijken	140
☐	2 Hangt ervan af	
☐	3 Onaanvaardbaar	
☐	4 Weet niet	519

178.
Enq.: Geef KAART 17.

Ik geef U nu een lijst waarop een aantal beweringen staat. Wilt U mij voor elk van deze zeggen of U het er volkomen mee eens bent, in grote lijnen mee eens, eigenlijk niet mee eens of helemaal niet mee eens bent?

	Volkomen mee eens	In grote lijnen mee eens	Geen mening	Eigenlijk niet mee eens	Helemaal niet mee eens	
A. Homoseuxelen moeten eens flink worden aangepakt	☐	☐	☐	☐	☐	537 145
B. Homoseuxelen moeten uit de maatschappij verwijderd worden	☐	☐	☐	☐	☐	538
C. Ik vind dat een meisje volledige geslachtsgemeenschap met een jongen mag hebben, ook al voelt ze weinig voor hem	☐	☐	☐	☐	☐	540

179.
Dan wil ik het nu hebben over abortus, dus over het opzettelijk onderbreken van zwangerschap. Zijn er volgens U omstandigheden waaronder abortus zou moeten worden toegestaan?

☐	1 Wel omstandigheden	150
☐	2 Geen omstandigheden	
☐	3 Geen mening	543

180.
Enq.: Streep nu de totale duur van het vraaggesprek aan!

<u>Uren</u>		<u>Minuten</u>	
☐	1	☐	1
☐	2	☐	2
		☐	3
		☐	4
		☐	5
		☐	6
		☐	7
		☐	8
		☐	9
	0	☐	0

Enq.: Bedank de ondervraagde voor de door hem/haar verleende medewerking en overhandig de folder "Waarom juist U . . .".

Enq.: ZIE VOLGEND BLAD.

D-883

13

KAARTENBOEKJE

D-882 / 883

KAART 1

- A Huisvrouw
 - B Werkloos
 - C W.A.O. / A.A.W. (arbeidsongeschikt)
 - D Gepensioneerd
 - E Militaire dienst
 - F Zoekt voor het eerst werk
 - G Scholier, student
 - H Anders
-

KAART 2

- A Ik wil best een halve dag per week korter werken en ben bereid daarvoor met minder netto inkomen genoegen te nemen
 - B Ik wil best een halve dag per week korter werken, maar wil absoluut niets van mijn netto inkomen afstaan
 - C Ik wil niet korter werken
-

KAART 3

- A Ik wil best een half uur per dag korter werken en ben bereid daarvoor met minder netto inkomen genoegen te nemen
- B Ik wil best een half uur per dag korter werken, maar wil absoluut niets van mijn netto inkomen afstaan
- C Ik wil niet korter werken

KAART 4

- A Ik wil best een extra week vakantie en ben bereid daarvoor met minder netto inkomen genoegen te nemen
- B Ik wil best een extra week vakantie, maar wil absoluut niets van mijn netto inkomen afstaan
- C Ik wil geen langere vakantie
-

KAART 5

	<u>Veel meer mee eens</u>	<u>Meer mee eens</u>	<u>Met beide evenveel eens als oneens</u>	<u>Meer mee eens</u>	<u>Veel meer mee eens</u>	
De belangrijkste interesses liggen in mijn vrije tijd	☐	☐	☐	☐	☐	De belangrijkste interesses liggen in mijn werk

KAART 6

- (Bijna) altijd
- Vaak
- Zo nu en dan
- Zelden of nooit
- (— Kijkt nooit TV)

KAART 7

- Helemaal niet gemakkelijk
 - Niet gemakkelijk
 - Vrij gemakkelijk
 - Gemakkelijk
 - Zeer gemakkelijk
-

KAART 8

Het maken van winst is:

- A. Noodzakelijk en geoorloofd
 - B. Niet noodzakelijk maar wel geoorloofd
 - C. Wel noodzakelijk maar niet geoorloofd
 - D. Niet noodzakelijk en niet geoorloofd
-

KAART 9

- In de onderneming houden
 - Aan de werknemers uitkeren
 - Aan de eigenaren, aandeelhouders uitkeren
 - Aan direktie uitkeren
-

KAART 10

- A. Voor of tegen iets demonsteren
- B. Openlijk kritiek leveren op het koningshuis
- C. Staken voor loonsverhoging
- D. Militaire dienst weigeren
- E. In het openbaar zeggen wat men wil

KAART 11

- Een goed inkomen
 - Een leuk gezin
 - Een goede gezondheid
 - Veel vrije tijd
 - Een goed huwelijksleven
 - Een sterk geloof
 - Prettig werk
 - Veel vrienden en kennissen
-

KAART 12

1. Kontakt zoeken met leden van de gemeenteraad
 2. Proberen samen met andere mensen iets te doen
 3. Kontakt zoeken met een minister
 4. Een vereniging of organisatie proberen in te schakelen
 5. Kontakt zoeken met leden van de Tweede Kamer
 6. Een politieke partij proberen in te schakelen
 7. Kontakt zoeken met burgemeester of wethouder
 8. Proberen radio of televisie in te schakelen
 9. Kontakt zoeken met een ambtenaar van de gemeentedienst
 10. Een actie-comité helpen oprichten
 11. Een krant of een ander blad proberen in te schakelen
 12. Anderszins, nl.:
-

KAART 13

1. De voorzieningen minder personeel geven
2. Bezuinigen op de lonen van het personeel bij de voorzieningen
3. Bezuinigen op een aantal uitkeringen, zoals W.W., A.O.W., Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, Ziektewet, Kinderbijslag, Huursubsidies, enz.

KAART 14

- A. Gebouwen bezetten (b.v. scholen of de universiteit) om gerechtvaardigde eisen kracht bij te zetten
 - B. In het openbaar zeggen wat men wil
-

KAART 15

- Zeer veel
 - Veel
 - Tamelijk
 - Weinig
 - Helemaal niet
-

KAART 16

- A. Meer ontwikkelde landen zoals Nederland zijn best in staat om geregeld financieel bij te dragen aan de hulp voor onderontwikkelde landen, ook al zou het in eigen land een tijdje minder goed gaan met de welvaart
 - B. Meer ontwikkelde landen zoals Nederland zijn alleen in jaren van voorspoed in staat om geregeld financieel bij te dragen aan de hulp voor onderontwikkelde landen
 - C. Meer ontwikkelde landen zoals Nederland zijn alleen maar af en toe in staat om financieel bij te dragen aan de hulp voor onderontwikkelde landen
 - D. Weet niet
-

KAART 17

- A. Homosexuelen moeten eens flink aangepakt worden
- B. Homosexuelen moeten uit de maatschappij verwijderd worden
- C. Ik vind dat een meisje volledige geslachtsgemeenschap met een jongen mag hebben, ook al voelt ze weinig voor hem

P φ836

WAAROM JUIST U... ...uw medewerking had kunnen verleenen

Omdat uw mening voor ons belangrijk is. Maar helaas hebben wij u niet thuis getroffen.

Wij willen u alsnog vragen uw mening te geven.

Gaarne willen wij hiertoe een afspraak maken op:

.....dag..... 19.....

om.....uur.

Schikt u die dag of dat tijdstip niet, wilt u dan zo vriendelijk zijn onze enquêteur of enquêtrice te bellen voor een andere afspraak?

Enquêteur | enquêtrice:

Naam:

.....

Adres:

.....

Woonplaats:

.....

Telefoon:

.....

Bij voorbaat onze hartelijke dank voor uw medewerking.

NIPO

Het Nederlands Instituut voor de
Publieke Opinie en Markonderzoek BV

Barentszplein 7,
1013 NJ Amsterdam
Telefoon 020-248844

wuu

*Uw medewerking wordt
op grote prijs gesteld, omdat*

- uw mening belangrijk is
- u door het geven van uw mening kunt meehelpen als persoon het beleid van bedrijfsleven, organisaties en overheid te beïnvloeden.

Waarom marktonderzoek?

Het beleid van bedrijfsleven, organisaties en overheid wordt mede gebaseerd op de meningen en verlangens van het publiek.

Om dat beleid goed te vormen is het dan ook nodig die meningen en verlangens te kennen.
Maar u begrijpt dat het onmogelijk is om 14 miljoen Nederlanders allemaal naar hun mening te vragen.

Daarom gebeurt marktonderzoek in de praktijk via een steekproef.

Zo'n steekproef geeft een betrouwbare afspiegeling van de totale bevolking. De adressen voor zo'n steekproef worden volkomen willekeurig gekozen.
Deze keer zat uw adres daar ook bij.

De zwijgende meerderheid?

Vele Nederlanders denken vaak dat hun stem niet gehoord wordt. Zij denken dat niemand geïnteresseerd is in hun mening.

U ziet nu dat dit onjuist is. Want juist doordat de adressen voor een steekproef willekeurig gekozen worden is het zo dat niet alleen degenen die hun stem verheffen gehoord worden, maar ook degenen die dat normaal nooit doen.

Uw mening telt mee in deze enquête.

Deze enquête is belangrijk

Niet alleen voor de betrokken opdrachtgever, maar ook voor u als persoon. Door uw mening te geven kunt u immers het beleid van de opdrachtgever, bedrijfsleven, organisaties en overheid mee beïnvloeden.

Uw medewerking blijft anoniem

Marktonderzoek moet uitgevoerd worden in overeenstemming met de normen die gebaseerd zijn op aanvaarde wetenschappelijke methodes. Marktonderzoek is afhankelijk van het vertrouwen van het grote publiek: het vertrouwen dat dit marktonderzoek gebeurt op een eerlijke, objectieve manier, maar ook zonder nadelige gevolgen voor degenen die aan het marktonderzoek meewerken. Daarbij dient het recht op privacy van ieder individu te worden gerespecteerd. Wij garanderen u dat wij deze enquête precies volgens al die beginselen en erkenning van die rechten uitvoeren.

Elke mening die u geeft, elk antwoord dat u geeft, wordt strikt vertrouwelijk behandeld.

De door u verstrekte informatie, persoonlijke gegevens en meningen worden anoniem verwerkt. Daar zijn we trouwens toe verplicht door de Europese Vereniging voor Opinie- en Marktonderzoek en de Internationale Code voor de praktijk van het Markonderzoek, zoals die is opgesteld door de Internationale Kamer van Koophandel.

In de praktijk werkt het zo: de onderzoekuitkomsten (alle meningen en antwoorden van ondervraagden) worden op magneetband overgebracht, *zonder vermelding van naam en adres*. Vervolgens worden deze gegevens in statistische tabellen verwerkt, waarbij de individuele meningen en antwoorden volledig opgaan in de grote massa. Uw naam en adres hebben wij nodig voor de controle die op een deel van de vraaggesprekken plaatsvindt. Dit kan zowel telefonisch, schriftelijk als door persoonlijk bezoek worden uitgevoerd. Tevens is het mogelijk dat u nog eens voor een vervolg-onderzoek in aanmerking komt. Met nadruk verklaren wij hierbij dat aan u niets zal worden verkocht of ook maar enige bemiddeling hiertoe zal worden verleend.

Principes van marktonderzoek

uw medewerking op prijs gesteld omdat ■ uw mening voor ons belangrijk is
■ door het geven van uw mening kunt mee helpen als persoon het beleid van bedrijfsleven, organisaties en overheid te beïnvloeden.

NIPO

...bent ondervraagd door
een enquêteur/trice van:

Wij danken u zeer voor uw
medewerking.

Namens de directie van

Het Nederlands Instituut voor de
Publieke Opinie en Markonderzoek BV

Barentszplein 7,
1013 NJ Amsterdam
Telefoon 020-248844

Legitimatie, opdat u weet
wie u voor u hebt

Om misbruik te voorkomen is ieder van
onze enquêteurs en enquêterices in het
bezit van een geregistreerd
legitimatiebewijs. Op de kaart staat het
jaar van geldigheid.

Wanneer er dus een enquêteur of
enquêterice met zo'n legitimatiebewijs bij
u aan de deur komt, dat weet u dat
hij / zij gerechtigd is u namens onze
organisatie te vragen of u bereid bent
aan de enquête deel te nemen. U weet
dan ook dat u aan zijn of haar identiteit
niet hoeft te twijfelen.

Zo ziet dat legitimatiebewijs er uit:

Wij

Handtekening

Wij

NIPO

Het Nederlands Instituut voor de
Publieke Opinie en Markonderzoek BV

Barentszplein 7,
1013 NJ Amsterdam
Telefoon 020-248844

Vormgeving: Total Design, Amsterdam
Druk: Roeland Foto-Offset B.V., Den Haag

P φ836

SOCIAAL EN CULTUREEL PLANBUREAU

Social and Cultural Planning Office - Bureau de Planification Sociale et Culturelle - Kultur und Sozialplanungsamt

J. C. van Markenlaan 3
RIJSWIJK (ZH)
telefoon: 070 - 949330

uw kenmerk uw brief van ons kenmerk Rijswijk (ZH)

onderwerp

Zeer geachte Mevrouw/Mijnheer,

Het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft het NIPO opdracht gegeven voor een onderzoek naar de meningen van het Nederlandse volk over een aantal zaken. Voor dit onderzoek wordt Uw medewerking gevraagd.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau is een bureau van de overheid, dat onder meer éénmaal per twee jaar een rapport publiceert, waarin de situatie in Nederland op een aantal gebieden wordt beschreven. Bij deze gebieden hoort ook "de meningen van het Nederlandse volk". Om deze te peilen wordt een aantal Nederlanders gevraagd wat zij van bepaalde dingen denken. Met veel van die zaken komen de meeste Nederlandse burgers persoonlijk in aanraking, over andere valt in elk geval vaak iets in de krant te lezen.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau zou voor dit rapport zeer met Uw medewerking zijn geholpen. Het spreekt verder vanzelf, dat Uw antwoorden strikt vertrouwelijk zullen worden behandeld.

Bij voorbaat hartelijk dank voor Uw medewerking,

hoogachtend,

Drs. A.J. van der Staay
(directeur)

Bijlagen:

NIPO

het Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie en het Marktonderzoek B.V.

„Westerdokhuis”

Barentszplein 7

1013 NJ Amsterdam

Telefoon 020-24 88 44

Telex: 146 14

Geachte Medewerker / Medewerkster,

januari 1985

Betreft het onderzoek: CULTURELE VERANDERINGEN IN NEDERLAND (D-882)

Hierbij ontvangt U het materiaal voor het onderzoek "culturele veranderingen". Wij danken U voor de door U toegezegde medewerking en rekenen erop dat U uw vraaggesprekken zult realiseren. Aarzelt U niet ons te bellen als tijdens uw werk iets niet duidelijk blijkt te zijn en ook deze uiteenzetting geen oplossing biedt.

1. Doel van het onderzoek

Dit onderzoek, dat wij in opdracht van het Sociaal en Cultureel Planbureau van het Ministerie van WVC mogen uitvoeren wordt regelmatig herhaald; om de zoveel jaar wil men weten of en in hoeverre de Nederlander over bepaalde zaken anders is gaan denken. Het is de bedoeling om, daar waar nodig en mogelijk, met deze veranderde opvattingen rekening te houden.

2. Materiaal

Het enquête-materiaal bestaat uit de volgende onderdelen:

- brief namens het Sociaal en Cultureel Planbureau
- omslagformulier (groene en gele)
- vragenlijst
- kaartenboekje
- blad "bezuinigingen"
- folder "waarom juist U....."

3. Brief namens het Sociaal en Cultureel Planbureau

Deze brief namens de opdrachtgever kunt U aan respondenten of degenen die U daartoe wilt overtuigen laten lezen. Desgewenst mag U ook een exemplaar achterlaten. Komt U er tekort belt U ons dan even.

4a. De omslagformulieren

Op elk omslagformulier is een adresstrookje geplakt.

Op dit adresstrookje staat ook of U op het 2e, 6e, of 10e adres links of rechts van dit adres een vraaggesprek moet gaan houden. Wat op het adresstrookje staat noteert U daaronder – kruis één van de zes vakjes aan.

Er wordt op het adres zelf dus geen vraaggesprek gehouden maar op het 2e, 6e of 10e adres links of rechts.

Als er bijvoorbeeld 2L staat aangegeven dan betekent dat, dat U vanaf het startadres naar links moet gaan, twee woningen (deurbellen) moet aftellen en op het 2e adres één of meer vraaggesprekken moet houden.

Het gaat hier niet om huizen maar om woningen. Een huis met 3 zelfstandig bewoonde etages zijn dus 3 woningen (etagewoningen telt U van beneden naar boven).

Winkels, kantoren, bedrijven etc. zijn geen woningen en tellen dus niet mee, ook leegstaande woningen tellen niet mee. U ontvangt van ons geen reserve-adressen. Indien een opgegeven adres niet bestaat dient U ons dit onmiddellijk te melden, zodat wij U een vervangingsadres kunnen geven.

Wanneer U vanuit het startadres aan het begin of het einde van een straat komt en U daar geen lagere respectievelijk hogere nummers of woningen aantreft, dan telt U door in de volgende straat (bijv. om de hoek).

Niet bestaande adressen kunnen bijna niet voorkomen aangezien het zeer recent adressenmateriaal is.

Weigeren, 3x niet thuis (2x herbezoek op verschillende dagen en tijdstippen) zullen wij tot het uiterste moeten beperken om een voldoende response te behalen.

Wij rekenen minstens op 3/4 = 75% geslaagde gesprekken.

b. Wat kan er gebeuren bij het eerste contact

Bij het eerste contact met een huishouding kan het voorkomen dat:

- er niemand thuis is. U geeft dit aan op de eerste pagina van het omslagformulier. U gaat voor een tweede bezoek op dezelfde avond. Mocht U dan wederom niemand thuis treffen, dan bezoekt U dezelfde huishouding voor de derde maal op de avond daaropvolgend (zie ook punt 6 van deze instructie).
- men medewerking weigert om het omslagformulier in te vullen. In dat geval heeft U die huishouding afgewerkt. Let wel, wordt er geweigerd omdat men op het moment dat U contact legt geen tijd heeft, dan maakt U een afspraak op een tijdstip dat beter schikt (U kruist dan aan "afspraak" onder het 1e bezoek).
- men wil meewerken en het omslagformulier laat invullen. U bent dan in staat de personen te kiezen, die geïnterviewd moeten worden. Het kan zijn, dat de persoon of personen, die U moet ondervragen niet thuis zijn op dat moment. U maakt dan, indien mogelijk, een afspraak. Kunt U geen afspraak maken, dan gaat U weer terug op dezelfde avond en eventueel de avond daaropvolgend (dus weer maximaal 3 bezoeken). U vult de resultaten van de bezoeken in op het omslagformulier.

c. Adresverantwoording

Op het omslagformulier geeft U nauwkeurig het resultaat van elk bezoek aan. Zorg ervoor dat U zo weinig mogelijk echte weigeringen krijgt. Als iemand bij het eerste bezoek niet ondervraagd kan worden spreek dan een andere tijd af, waarop dit wel kan.

d. Wie te ondervragen

Het omslagformulier kan de kleur groen of geel hebben. De kleur van het formulier is mede bepalend voor de persoon die U in het gezin moet ondervragen.

Op de binnenkant van het omslagformulier (links) noteert U eerst de volledige gezinssamenstelling.

Uit de personen van 16 t/m 74 jaar in dit gezin moet voor het houden van het vraaggesprek een keuze worden gemaakt.

Afhankelijk van de gezinssamenstelling en de kleur van het betreffende formulier kunt U bepalen of U de MAN of de VROUW of een kind of een ander gezinslid moet ondervragen (is hij/zij niet thuis, dan afspraak maken).

In sommige gevallen, ook afhankelijk van de gezinssituatie, moet naast de MAN of de VROUW in hetzelfde gezin een tweede persoon worden ondervraagd!

Op de rechterbinnenkant van het omslagformulier staat een aantal gezinssituaties. U zoekt daaruit de gezinssituatie van het betreffende gezin en leest daarachter met wie U en of U een tweede gesprek moet houden.

In het geval dat er 2 of meer kinderen en/of andere gezinsleden in het gezin voorkomen moet U de selectie-procedure, zoals op de achterkant van het formulier opgenomen, toepassen.

VUL HET OMSLAGFORMULIER ALTIJD VOLLEDIG IN EN KRUIS ELK VAKJE AAN
DAT U ZOU MOETEN AANKRUISEN.

5. De vragenlijst

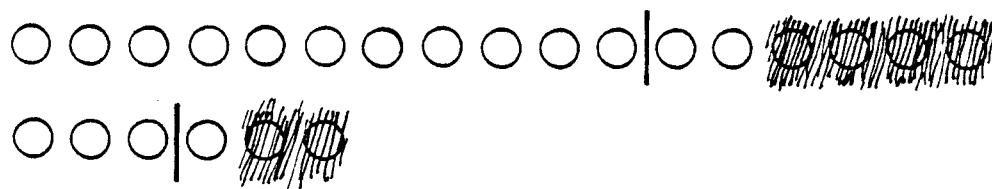
De vragenlijst spreekt eigenlijk voor zichzelf. Let U vooral goed op een juiste behandeling van de verwijzingen. Overtuig U ervan dat alle vragen worden gesteld en beantwoord. Alleen een volledig gesprek heeft voor ons waarde.

U treft bij het instruktiemateriaal één vragenlijst voor Uzelf aan. Het is de bedoeling dat U deze vragenlijst zelf invult; dit is een onderdeel van Uw instructie. U leert daardoor het vraaggesprek kennen, zodat het "in het veld" vlotter zal verlopen.

Enkele opmerkingen:

Deel A

- Streep eerst het interviewnummer op de voorkant aan.
- Noteer vervolgens of U het gesprek met de eerste of de tweede persoon houdt.
- Vraag 2: Als U een getal moet aanstrepen gebruikt U alle daarvoor bestemde kolommen, dus 1 wordt aangestreept als 01 of 001, etc.
- Vraag 3: Ongehuwd samenwonend = ongehuwd.
- Vraag 17: Deze vraag lijkt op vraag 15, maar i.p.v. een halve dag per week nu een half uur per dag, dus 2½ uur per week.
- Vraag 29: Indien op meer dan één landelijk dagblad geabonneerd, dan alleen code 9 aanstrepen!
- Vraag 38: Vóór deze vraag staat de instructie:
Enq.: Laat ondervraagde de nu volgende vragen zelf lezen en het antwoord van zijn/haar keuze aanwijzen of opnoemen. U streept de betreffende code aan.
Na deze en gelijkluidende instructies laat U de ondervraagde de vragen daaropvolgend zelf lezen en de antwoorden aanwijzen, maar blijft U altijd zelf de gegeven antwoorden aanstrepen.
U laat de ondervraagde de vragen lezen tot:
Enq.: Nu gaat U weer de vragen oplezen. Ondervraagde leest NIET meer mee.
- Vraag 92: In elke kolom slechts één antwoord mogelijk!
- Vraag 104: Anderszins, nl. . . . (nummer 12) duidelijk omschrijven en het gegeven antwoord aanstrepen.
- Vraag 137: U leest de vraag helemaal op tot (Enq.: LET OP DAT ONDERVRAAGDE); laat dan pas op het blad "bezuinigingen" de 20 rondjes van elk een ¼ miljard gulden achter de vertikale streepjes van achter naar voren wegstrepen op de volgende wijze:

Door op deze wijze de rondjes weg te strepen wordt de betreffende uitgave ook visueel minder!
Vergeet op de vragenlijst niet de code GEEN aan te strepen als de ondervraagde bij de voorziening geen enkel rondje heeft weggestreept!

- Vraag 138: Wanneer de ondervraagde hier geen keuze kan maken of zegt dat hij/zij op deze voorzieningen niet zal bezuinigen, maak dan duidelijk dat er in de huidige situatie immers bezuinigd moet worden.
- Vraag 140: Meerdere antwoorden mogelijk! Het bruto gezinsinkomen bij vraag 139 kan immers door meerdere gezinsleden opgebracht worden.
- Vraag 141: Moet altijd ingevuld worden!
Echtpaar = gehuwd.
- Vraag 142: Moet altijd ingevuld worden! Ontbreekt de postcode of is er een foutieve postcode aangestreept, dan moeten wij het achteraf alsnog opzoeken en aanstrepen; U bespaart ons dus een hoop moeite als U dit zelf al gedaan heeft!

Deel B

- Streep eerst weer het interviewnummer aan en met wie U het vraaggesprek houdt!
- Vraag 160: Neem de instructie eerst zelf goed door alvorens U het aan de ondervraagde uitlegt.
- Vraag 168: Bij deze vraag de ondervraagde niet helpen en ook niet mee laten lezen!

Vergeet niet op het laatste blad het interviewnummer in te vullen en aan te kruisen of U het gesprek met de eerste of tweede persoon heeft gehouden. Bij "Telefoonnummer . . ." ook het kengetal vermelden.

6. Folder "Waarom juist U . . .?"

Deze folder overhandigt U na afloop van het vraaggesprek; hierin staat beschreven wat marktonderzoek precies is en op welke wijze de anonimiteit wordt gewaarborgd. Een deel van de folder kunt U, voorzien van Uw naam, adres en telefoonnummer, op het te bezoeken adres achterlaten als er bij een eerste of tweede bezoek niemand thuis is; men kan dan met U kontakt opnemen om een afspraak te maken.

7. Veldwerkperiode

U kunt direct na de mondelinge instructie en het invullen van Uw eigen vragenlijst met het enquêteren beginnen. De uiterste termijn waarop de laatste omslag- en enquêteformulieren kunnen worden teruggezonden is 28 januari. Slechts in uitzonderings gevallen kan deze termijn iets verlengd worden. Belt U daarover even met Mevr. Yvonne Romar (tel. 020 - 34 88 44, toestel 129).

8. Terugzending enquête materiaal

Alle groene en gele omslagformulieren - ook die niet konden worden behandeld - moeten bij het NIPO terugkomen. Ook elk blad "bezuinigingen" moet, voorzien van het interviewnummer, met de betreffende enquête mee teruggestuurd worden. Doet U de geslaagde gesprekken alsmede het blad "bezuinigingen" in het bijbehorende omslagformulier! Wij vragen U de afgehandelde formulieren elke week op maandag op te sturen. Wij kunnen dan alvast met de verwerking beginnen.

9. Verhindering / problemen

Bent U plotseling verhinderd om het U toegedeelde werk af te maken, wilt U dan spoedig contact met Mevr. Yvonne Romar opnemen. Wij kunnen dan een collega van U inschakelen. Ook bij problemen horen wij dat graag van U.

10. Vergoeding

De gespreksvergoeding voor dit onderzoek is per geslaagd gesprek:

- a) binnen Uw woongemeente: f. 20,-
- b) buiten Uw woongemeente: f. 22,50.

(Deze vergoeding geldt per vragenlijst. Dus als U volgens instructie twee personen moet ondervragen en ondervraagt, ontvangt U 2x dit bedrag.)

Een geslaagd gesprek bestaat uit een correct ingevuld omslagformulier, de juiste persoonsselectie en uitsluitend in die situaties waar nodig in hetzelfde gezin een tweede gesprek.

Voor het bijwonen van de instructie ontvangt U f. 20,-, alsmede een vergoeding voor de gemaakte reiskosten op basis van openbaar vervoer; deze instructievergoeding wordt U uitbetaald als U ook daadwerkelijk aan dit onderzoek heeft meegewerkt en de U toegedelde taak heeft uitgevoerd.

11. Contrôle

Verzuimt U vooral niet alle formulieren te controleren voordat U ze aan ons terugzendt. U bespaart ons en Uzelf daardoor kosten en moeite.

Wij wensen U veel succes bij Uw werk!

Hoogachtend,

Wilt U dit vooral niet vergeten:

NIPO B.V.

HET INTERVIEWNUMMER IN DE DAARVOOR GERESEERVEERDE RUIMTE
AANSTREPEN OP DE VOORKANT VAN DE DELEN A EN B VAN ELKE VRAGENLIJST.

KODEFORMULIER ONDERZOEK CULTUREI = VERANDERINGEN

Kleur omslagformulier:		
1	GEEL	11
2	GROEN	

Bruikbare gesprekken:		
1	EEN	12
2	TWEE	
3	GEEN	

Geen gesprek omdat:		
1	ADRES NIET GE-BRUIKT OF BEZOCHT	13

WEIGERING		
2	WEIGERING	
3	3x NIET THUIS	

1e of enige te onder-vragen persoon:		
1	GESLAAGD 1e BEZ.	14
2	GESLAAGD 2e BEZ.	
3	GESLAAGD 3e BEZ.	
4	WEIGERING	
5	3x NIET THUIS	

2e te ondervraagd persoon:		
1	GESLAAGD 1e BEZ.	15
2	GESLAAGD 2e BEZ.	
3	GESLAAGD 3e BEZ.	
4	WEIGERING	
5	3x NIET THUIS	
6	Niet nodig	

MANNELIJK GEZINSHOOFD		Vrouwelijk GEZINSHOOFD		oudste kind		2e kind		3e kind		4e kind	
WEL MAN	GEEN MAN	WEL VROUW	GEEN VROUW	JONGEN	MEISJE	JONGEN	MEISJE	JONGEN	MEISJE	JONGEN	MEISJE

LEEFTIJD		LEEFTIJD		LEEFTIJD		LEEFTIJD		LEEFTIJD		LEEFTIJD	
1		1		1		1		1		1	
2		2		2		2		2		2	
3		3		3		3		3		3	
4		4		4		4		4		4	
5		5		5		5		5		5	
6		6		6		6		6		6	
7		7		7		7		7		7	
8		8		8		8		8		8	
9		9		9		9		9		9	
0		0		0		0		0		0	

5e KIND		6e KIND		7e KIND		8e KIND		ANDER GEZINSLID		ANDER GEZINSLID	
JONGEN	MEISJE	JONGEN	MEISJE	JONGEN	MEISJE	JONGEN	MEISJE	MAN/ JONGEN	VROUW/ MEISJE	MAN/ JONGEN	VROUW/ MEISJE

☐											
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

LEEFTIJD											
1		1		1		1		1		1	
2		2		2		2		2		2	
3		3		3		3		3		3	
4		4		4		4		4		4	
5		5		5		5		5		5	
6		6		6		6		6		6	
7		7		7		7		7		7	
8		8		8		8		8		8	
9		9		9		9		9		9	
0		0		0		0		0		0	

D-982

1985

1
0
1
2
3
4
5
6
7
8
9

NIPO

, het Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie en het Marktonderzoek B.V.
Handelsregister Amsterdam nr. 134494

Westerdokhuis Barentszplein 7 1013 NJ Amsterdam Tel. 24 88 44 Telegramadres: Nipogallup Telex: 14614

ONDERZOEK: CULTURELE VERANDERINGEN IN NEDERLAND

D-882

STARTADRES IS:

U houdt het vraaggesprek NIET op dit startadres maar op het:

- 2e woonadres links daarvan
 6e woonadres links daarvan
 10e woonadres links daarvan

- 2e woonadres rechts daarvan
 6e woonadres rechts daarvan
 10e woonadres rechts daarvan

HET TE BEZOEKEN ADRES IS:

BEZOEK VERANTWOORDING:

VOOR HET GESPREK
MET HET MANNELIJK
OF VROUWELIJK
GEZINSHOOFD

Datum: Tijd:

Gesprek			RESULTAAT		
ge- houden	Ge- weigerd	Niet thuis	Afspraak gemaakt	Datum:	Tijd:

1e BEZOEK OP DIT ADRES:

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

2e BEZOEK OP DIT ADRES:

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

3e BEZOEK OP DIT ADRES:

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

VOOR HET GESPREK
MET EEN KIND OF
ANDER GEZINSLID

Datum: Tijd:

Gesprek		RESULTAAT		
ge- houden	Gesprek niet nodig	Ge- weigerd	Niet thuis	Afspraak gemaakt
Datum:	Tijd:			

1e BEZOEK OP DIT ADRES:

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

2e BEZOEK OP DIT ADRES:

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

3e BEZOEK OP DIT ADRES:

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Enq.: LET OP: VOOR HET VASTSTELLEN WELK GEZINSLID U MOET GAAN ONDERVRAGEN VULT U EERST OP DE
BINNENKANT VAN DIT FORMULIER DE GEZINSSAMENSTELLING IN.

INTRODUCTIE VAN HET GESPREK

Mevrouw, Mijnheer,

Het NIPO, dat is het Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie en het Marktonderzoek voert momenteel een onderzoek uit onder de Nederlandse bevolking. Het Sociaal en Cultureel Planbureau, dat is een overheidsinstelling, wil graag de mening weten van een groot aantal Nederlanders over een groot aantal zaken die in onze samenleving aan de orde zijn. Ook Uw mening of die van één van Uw gezinsleden daarover zouden wij graag willen weten. Het kost U wel enige tijd, maar die zal goed besteed blijken omdat U daarmee een bijdrage kan leveren aan toekomstig overheidsbeleid.

Enq.: OVERHANDIG BRIEF NAMENS OPDRACHTGEVER.

Hier heeft U een schrijven van het Sociaal en Cultureel Planbureau waarin U informatie over dit onderzoek wordt verstrekt, alsmede het adres van onze opdrachtgever.

1. Voordat wij beginnen zouden we allereerst graag noteren hoe Uw gezin naar leeftijd en geslacht precies is samengesteld. Tot de gezinsleden willen we alleen diegenen rekenen, die gezamenlijk regelmatig de maaltijden gebruiken.

GEZINSHOOFD:	GESLACHT		LEEFTIJD:	OVEREENKOMSTIG DE INSTRUKTIE MOET IN DIT GEZIN HET VRAAGGESPREK GEHOUDEN WORDEN MET:
	MAN	VROUW		
MAN	☐	☐	☐
VROUW	☐	☐	☐

KINDEREN IN VOLGORDE VAN LEEFTIJD (OUDSTE BOVENAAN)

	JONGEN	MEISJE		
	☐	☐	☐
(HIER UITSLUITEND KINDEREN VAN 16 JAAR OF OUDER)	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
(HIER UITSLUITEND KINDEREN VAN 15 JAAR OF JONGER)	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	

	MAN	VROUW		
	☐	☐	☐
ANDERE GEZINSLEDEN VAN 16 t/m 74 JAAR	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐

DIT OMSLAG FORMULIER IS INGEVULD DOOR:

NAAM:

ENQ. NR.:

NADAT U DE GEZINSSAMENSTELLING HEBT GENOTEERD GAAT U BEPALEN WIE U IN DIT GEZIN MOET ONDERVRAGEN:

DE GEZINSSAMENSTELLING IS:

(Eng.: Plaats kruis in bijbehorend vakje)

MAN en VROUW

U GAAT ONDERVRAGEN:

DE MAN

MAN ALLEEN of VROUW ALLEEN

DE MAN of
DE VROUW

MAN en VROUW + 1 KIND of 1 ANDER
GEZINSLID VAN 16 t/m 74 JAAR

DE MAN

+

2e gesprek met
**HET KIND of ANDER
GEZINSLID**

VROUW + 1 KIND of 1 ANDER GEZINSLID
VAN 16 t/m 74 JAAR

**HET KIND of ANDER
GEZINSLID**

MAN + 1 KIND of 1 ANDER GEZINSLID
VAN 16 t/m 74 JAAR

DE MAN

Eng.: LET OP: IN DE ONDERSTAANDE 3 GEZINSSITUATIES KOMEN MEER DAN ÉÉN KIND OF ANDER GEZINS-
LID VOOR. OM TE BEPALEN WIE U MOET ONDERVRAGEN, MAAKT U GEBRUIK VAN HET LO-
TINGSSCHEMA OP DE ACHTERZIJDE.

MAN en VROUW + 2 of MEER KINDEREN
en/of ANDERE GEZINSLEDEN VAN
16 t/m 74 JAAR

DE MAN

+

2e gesprek met
**KIND of ANDER
GEZINSLID**

VROUW + 2 of MEER KINDEREN en/of
ANDERE GEZINSLEDEN VAN 16 t/m 74
JAAR

**KIND of
ANDER
GEZINSLID**

MAN + 2 of MEER KINDEREN en/of
ANDERE GEZINSLEDEN van 16 t/m 74
JAAR

DE MAN

+

2e gesprek met
**KIND of ANDER
GEZINSLID**

N.B. ER MOGEN UITSLUITEND PERSONEN IN DE LEEFTIJD VAN 16 t/m 74 JAAR WORDEN ONDERVRAAGD.

D-882 GEEL

UITSLUITEND VOOR DE ONDERSTE 3 GEZINSSITUATIES

1e STAP:

DE KINDEREN EN ANDERE GEZINSLEDEN van 16 t/m 74 JAAR (NIET DE MAN OF DE VROUW) NOTEERT U HIERONDER IN VOLGORDE VAN LEEFTIJD EN GEEFT AAN OF HET EEN MAN (M) OF EEN VROUW (V) IS.

VOLGNUMMER	LEEFTIJD	GESLACHT (M of V)
1
2
3
4
5
6
7

2e STAP:

NOTEER LAATSTE CIJFER VAN HET FORMULIER NUMMER

TEL HIERBIJ OP

8

DAT IS TOTAAL

MET BEHULP VAN DE UITKOMST VAN DEZE OPTELLING GAAT U VASTSTELLEN WIE ER ONDERVRAAGD MOET WORDEN. HET IS HET BEKENDE AFTELSPLETTJE. U BEGINT MET DE BOVENSTE PERSOON EN TELT DAN AF NAAR BENEDEN EN GAAT WEER DOOR MET DE BOVENSTE. U TELT NET ZOLANG DOOR TOT U HET GETAL VAN DE OPTELLING HEBT BEREIKT EN DIE PERSOON MOET U GAAN ONDERVRAGEN

Enq.: VERGEET NIET EEN KRUISJE IN HET VAKJE IN HET SCHEMA OP DE BINNENKANT TE PLAATSEN BIJ DEZE PERSOON DIE U OOK MOET ONDERVRAGEN.

NIPO

, het Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie en het Marktonderzoek B.V.

Handelsregister Amsterdam nr. 134494

Westerdokbuis Barentszplein 7 1013 NJ Amsterdam Tel. 24 88 44 Telegramadres: Nipogallup Telex: 146 14

ONDERZOEK: CULTURELE VERANDERINGEN IN NEDERLAND

D-882

STARTADRES IS:

U houdt het vraaggesprek NIET op dit startadres maar op het:

- 2e woonadres links daarvan
 6e woonadres links daarvan
 10e woonadres links daarvan

- 2e woonadres rechts daarvan
 6e woonadres rechts daarvan
 10e woonadres rechts daarvan

HET TE BEZOEKEN ADRES IS:

BEZOEK VERANTWOORDING:

VOOR HET GESPREK MET HET MANNELIJK OF VROUWELIJK GEZINSHOOFD	Datum:	Tijd:	RESULTAAT				Afspraak gemaakt
			Gesprek ge- houden	Gesprek niet nodig	Niet weigerd	Niet thuis	
1e BEZOEK OP DIT ADRES:	☐	☐	☐
2e BEZOEK OP DIT ADRES:	☐	☐	☐
3e BEZOEK OP DIT ADRES:	☐	☐	☐

VOOR HET GESPREK MET EEN KIND OF ANDER GEZINSLID	Datum:	Tijd:	RESULTAAT				
			Gesprek ge- houden	Gesprek niet nodig	Gesprek weigerd	Niet thuis	Afspraak gemaakt
1e BEZOEK OP DIT ADRES:	☐	☐	☐	☐
2e BEZOEK OP DIT ADRES:	☐	☐	☐	☐
3e BEZOEK OP DIT ADRES:	☐	☐	☐	☐

Enq.: LET OP: VOOR HET VASTSTELLEN WELK GEZINSLID U MOET GAAN ONDERVRAGEN VULT U EERST OP DE BINNENKANT VAN DIT FORMULIER DE GEZINSSAMENSTELLING IN.

INTRODUCTIE VAN HET GESPREK

Mevrouw, Mijnheer,

Het NIPO, dat is het Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie en het Marktonderzoek voert momenteel een onderzoek uit onder de Nederlandse bevolking. Het Sociaal en Cultureel Planbureau, dat is een overheidsinstelling, wil graag de mening weten van een groot aantal Nederlanders over een groot aantal zaken die in onze samenleving aan de orde zijn. Ook Uw mening of die van één van Uw gezinsleden daarover zouden wij graag willen weten. Het kost U wel enige tijd, maar die zal goed besteed blijken omdat U daarmee een bijdrage kan leveren aan toekomstig overheidsbeleid.

Enq.: OVERHANDIG BRIEF NAMENS OPDRACHTGEVER.

Hier heeft U een schrijven van het Sociaal en Cultureel Planbureau waarin U informatie over dit onderzoek wordt verstrekt, alsmede het adres van onze opdrachtgever.

1. Voordat wij beginnen zouden we allereerst graag noteren hoe Uw gezin naar leeftijd en geslacht precies is samengesteld. Tot de gezinsleden willen we alleen diegenen rekenen, die gezamenlijk regelmatig de maaltijden gebruiken.

GEZINSHOOFD:	GESLACHT		LEEEFTIJD:	OVEREENKOMSTIG DE INSTRUKTIE MOET IN DIT GEZIN HET VRAAGGESPREK GEHOUDEN WORDEN MET:
	MAN	VROUW		
MAN	☐		☐ ☐
VROUW		☐	☐ ☐

KINDEREN IN VOLGORDE
VAN LEEFTIJD
(OUDSTE BOVENAAN)

	JONGEN	MEISJE		
(HIER UITSLUITEND KINDEREN VAN 16 JAAR OF OUDER)	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
(HIER UITSLUITEND KINDEREN VAN 15 JAAR OF JONGER)	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	

	MAN	VROUW		
ANDERE GEZINSLEDEN VAN 16 t/m 74 JAAR	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐

DIT OMSLAG FORMULIER IS INGEVULD DOOR:

NAAM:

ENQ. NR.:

NADAT U DE GEZINSSAMENSTELLING HEBT GENOTEERD GAAT U BEPALEN WIE U IN DIT GEZIN MOET ONDERVRAGEN:

DE GEZINSSAMENSTELLING IS:

U GAAT ONDERVRAGEN:

(Enq.: Plaats kruis in
bijbehorend vakje)

MAN en VROUW

DE VROUW

MAN ALLEEN of VROUW ALLEEN

DE MAN of
DE VROUW

MAN en VROUW + 1 KIND of 1 ANDER
GEZINSLID VAN 16 t/m 74 JAAR

DE VROUW

+
2e gesprek met
KIND of ANDER
GEZINSLID

VROUW + 1 KIND of 1 ANDER GEZINSLID
VAN 16 t/m 74 JAAR

DE VROUW

MAN + 1 KIND of 1 ANDER GEZINSLID
VAN 16 t/m 74 JAAR

HET KIND of
ANDER GEZINSLID

Enq.: LET OP: IN DE ONDERSTAANDE 3 GEZINSSITUATIES KOMEN MEER DAN ÉÉN KIND OF ANDER GEZINS-
LID VOOR. OM TE BEPALEN WIE U MOET ONDERVRAGEN, MAAKT U GEBRUIK VAN HET LO-
TINGSSCHEMA OP DE ACHTERZIJDE.

MAN en VROUW + 2 of MEER KINDEREN
en/of ANDERE GEZINSLEDEN VAN
16 t/m 74 JAAR

DE VROUW

+
2e gesprek met
KIND of ANDER
GEZINSLID

VROUW + 2 of MEER KINDEREN en/of
ANDERE GEZINSLEDEN VAN 16 t/m 74
JAAR

DE VROUW

+
2e gesprek met
KIND of ANDER
GEZINSLID

MAN + 2 of MEER KINDEREN en/of
ANDERE GEZINSLEDEN van 16 t/m 74
JAAR

KIND of
ANDER
GEZINSLID

N.B.: ER MOGEN UITSLUITEND PERSONEN IN DE LEEFTIJD VAN 16 t/m 74 JAAR WORDEN ONDERVRAAGD.

UITSLUITEND VOOR DE ONDERSTE 3 GEZINSSITUATIES

1e STAP:

DE KINDEREN EN ANDERE GEZINSLEDEN van 16 t/m 74 JAAR (NIET DE MAN OF DE VROUW) NOTEERT U HIERONDER IN VOLGORDE VAN LEEFTIJD EN GEEFT AAN OF HET EEN MAN (M) OF EEN VROUW (V) IS.

VOLGNUMMER	LEEFTIJD	GESLACHT (M of V)
1
2
3
4
5
6
7

2e STAP:

NOTEER LAATSTE CIJFER VAN HET FORMULIER NUMMER

.....

TEL HIERBIJ OP

8

DAT IS TOTAAL

.....

MET BEHULP VAN DE UITKOMST VAN DEZE OPTELLING GAAT U VASTSTELLEN WIE ER ONDERVRAAGD MOET WORDEN. HET IS HET BEKENDE AFTELSPELLETJE. U BEGINT MET DE BOVENSTE PERSOON EN TELT DAN AF NAAR BENEDEN EN GAAT WEER DOOR MET DE BOVENSTE. U TELT NET ZOLANG DOOR TOT U HET GETAL VAN DE OPTELLING HEBT BEREIKT EN DIE PERSOON MOET U GAAN ONDERVRAGEN

Enq.: VERGEET NIET EEN KRUISJE IN HET VAKJE IN HET SCHEMA OP DE BINNENKANT TE PLAATSEN BIJ DEZE PERSOON DIE U OOK MOET ONDERVRAGEN.

V Steekproefmethode

☐ geen steekproef	☐ tros/cluster steekproef
☐ quota steekproef	☐ getrapte steekproef
☐ enkelvoudig aselecte steekproef	☒ anders (bijv. combinatie):
☐ gestratificeerde steekproef	

Steekproefbeschrijving

getrapte clustersteekproef

per n. enkele, generiek
See. enkele, adres (niet doorgevoerd)
per adres en cluster van 3 adressen
(zie Stylus Ch 1980)

VI Weging

- geen weging
 wel weging →

← Wegingsprocedure (methode, variabelen, criteria):

VII Eventuele bijzonderheden